

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU TUTANAK DERGİSİ

27 Mart 2023 Pazartesi
1'inci Toplantı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Sayfa

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın Komisyonun 2017-2018 ve 2019-2020 Raporlarının bazı bölümlerine Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığınca yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usule ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Atilla Sertel'in, Sayıştaya ilişkin görüşleriyle ilgili açıklaması

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELER

1.- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 4 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

2.- Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

3.- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

4.- Türkiye Halk Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

5.- Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

27 Mart 2023 Pazartesi

1'inci Toplantı

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu saat 11.03'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, Komisyonun 2017-2018 ve 2019-2020 Raporlarının bazı bölümlerine Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığınca yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usule ilişkin açıklama yaptı.

İzmir Milletvekili Atila Sertel, Sayıştaya ilişkin görüşleriyle ilgili açıklama yaptı.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 4 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar kabul edilmedi.

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar kabul edilmedi.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar genel görüşmeye sunuldu.

Türkiye Halk Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar genel görüşmeye sunuldu.

Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar genel görüşmeye sunuldu.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 28 Mart 2023 Salı günü toplanmak üzere saat 13.59'da toplantıya son verildi.

27 Mart 2023 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.03

BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)

BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)

SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)

KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve bakanlıklarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

27’nci Yasama Dönemi Altıncı Yasama Yılı’nın 1’inci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş’ın Komisyonun 2017-2018 ve 2019-2020 Raporlarının bazı bölümlerine Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığınca yapılan itirazların görüşmelerinde uygulanacak usule ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bugünkü gündemimizde, Komisyonumuzun 2017-2018 ve 2019-2020 Raporları’nın bazı bölümlerine Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığınca yapılan itirazların görüşülmesi yer almaktadır.

Değerli üyelerimiz, öncelikle bu toplantı süreci hakkında müsaadenizle bazı açıklamalar yapmak istiyorum.

Bildiğiniz gibi, 3346 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile Fonların Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Komisyonumuza denetim kapsamındaki kuruluşların hesap ve işlemlerini görüşerek nihai karara bağlama yetkisi vermiştir. Bu çerçevede yayınlanan raporlara itiraz edilmediği takdirde 3346 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde söz konusu raporlar Resmi Gazete’de yayımlanarak kesinleşmektedir. Bu çerçevede 3346 sayılı Kanun’un 7’nci maddesinin son fıkrası uyarınca hazırlanan 2017-2018 ve 2019-2020 yıllarını kapsayan Komisyon Raporları Kanun’un aynı maddesi uyarınca bastırılarak 6 Şubat 2023 tarihinde milletvekillerine dağıtılmış, Cumhurbaşkanlığına gönderilmiş ve KİT Komisyonu “web” sayfasında yayımlanmıştır.

Bu arada, Komisyon raporlarının bastırılarak dağıtılması aşamasında Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan tüm siyasi partilerimizin mutabakatı sayesinde kâğıt tasarrufu sağlamaya yönelik olarak söz konusu raporlar sınırlı sayıda bastırılmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi “web” sitesinde yer alan Komisyon sayfasında yayımlanmıştır. Bu konuda desteklerinden dolayı tüm siyasi parti gruplarına teşekkür ederim.

Yayımlanan bu raporların bazı bölümlerine 3346 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinin ilk fıkrası uyarınca Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkanlığı tarafından 21 Mart 2023 tarihinde itiraz edilmiştir. Yıl bazında 4 dilekçeyle toplam 11 kuruluşun 25 adet hesap dönemine itirazda bulunulmuştur. İtiraz edilen 11 kuruluşun 25 hesap dönemine ait yıl bazlı 4 adet önergeyle bahse konu kuruluşların itiraz edilen hususlara dair cevapları Komisyon üyelerine dağıtılmıştır.

Şimdi, daha önceki uygulamalarımız ile 3346 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde yürüteceğimiz toplantı usulü hakkında bilgi vermek istiyorum. Söz konusu itirazların görüşülerek karara bağlanacağı toplantılarımız normal denetim toplantılarımızdan farklı bazı özelliklere sahiptir. Bu kapsamda söz

konusu yapacağımız toplantılar 3346 sayılı Kanun'un 8'inci maddesi gereğince daha önce görüşmeleri yapıldığı için itiraza konu edilen kuruluşların hesap ve işlemleriyle değil yapılan itirazların karara bağlanmasıyla sınırlıdır çünkü Komisyonumuz, itiraza konu hesap dönemlerine ilişkin denetim çalışmalarını sonuçlandırmıştır. Bu nedenle raporlarına itiraz edilen kuruluşlar hakkında sadece itiraz edilen hususlar görüşülecektir. İtiraz önergeleri incelendiğinde kuruluşlara yapılan itirazların gerekçelerinin yıl bazında benzer nitelikte olduğu hatta bazı kuruluşlarda birebir aynı olduğu görülmüştür. Bugünkü toplantımızda Komisyonun daha önce yapılan toplantı usulüne uygun olarak benzer mahiyette 4 itiraz önergesi birleştirilerek görüşülecektir. Bu kapsamda bir kuruluşun birden çok hesap dönemine ilişkin itirazlar tek oturumda birlikte görüşülecektir yani görüşmeler kuruluş bazında yapılacaktır. Oturumun sonunda ibraya tabi kuruluşlara yapılan itirazlar ayrı ayrı oylanacak, genel görüşmeye tabi kuruluşlara yapılan itirazlar ise 3346 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesi gereğince genel görüşlerinize sunulacaktır. Bu işlemlerin sonunda toplantı tamamlanacaktır. Ayrıca bu toplantıda üyelerimize daha önceki Komisyon toplantılarında uygulamalar çerçevesinde her kuruluş üzerine bir defa söz verilecektir.

Buyurun Sayın Sertel.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Atila Sertel'in, Sayıştaya ilişkin görüşleriyle ilgili açıklaması

ATİLA SERTEL (İzmir) - Sayın Başkanım, öncelikle yaptığınız açıklamalar için teşekkür ederim.

Elbette yapılan itirazlara ilişkin görüşlerimizi sunacağız. Ben yaklaşık yedi buçuk yıldır KİT Komisyonundayım ve ilk kez Sayıştayın yaptığımız eleştiriler ve muhalefet şerhlerine ilişkin bir yanıt verdiğini gördüm. Verdikleri yanıt için teşekkür ediyorum ancak öncelikle Sayıştaya ilişkin görüşlerimi açıklayarak bu toplantının başlamasının yarar sağladığını düşünüyorum çünkü burada denetim kurulu raporu yazıyoruz, Rapor Değerlendirme Kurulu diye bir kurul var, müfettişlerin bulgularını alıp RDK'de elemine edip "Gereği yapılmıştır." diyerek yani daha işte sonuca ulaşmadan ya da KİT Komisyonuna indirgmeden "Gereği yapılmıştır." diyerek rapordan çıkaran bir Sayıştay var. Buna yetkilerinin olmadığını söylemek isterim çünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi adına sizin Başkanlığını yaptığınız ve AK PARTİ, Cumhuriyet Halk Partisi, İYİ Parti, HDP Gruplarından oluşan KİT Komisyonunun saygın üyeleri burada bir denetim çalışması yürütüyor. Bu denetim çalışmasını Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonu Türkiye Büyük Millet Meclisi adına kurulu olduğu için Meclis adına yapıyor. Türkiye Büyük Millet Meclisine de seçilen arkadaşlarımız milletvekili olarak Türk milleti adına bu denetimleri yapıyor. Bu denetimleri yaparken Komisyona eksik olarak "Bulgular bizim tarafımızdan değerlendirilmiş ve RDK tarafından denetlenmiş; alın bunlarla bizi denetleyin, bu kurumu denetleyin." demenin direkt millete, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve KİT Komisyonuna yanlış yapıldığının somut göstergesi olarak kayıtlara geçmesini istiyorum. Biz Komisyon olarak görevimizi ne yazık ki tam olarak yapamıyoruz.

Sayıştay müfettişlerinin bulgularını eğer RDK denetimden geçirmeyip KİT Komisyonuna indirse, indirgese belki biz orada pek çok bulguyu bir suç unsuru olarak görüp KİT Komisyonu Başkanı olarak sizin Başkanlığınızda savcılığa başvurarak suç duyurusunda bulunabiliriz. Ama bu konuda 78'inci maddede Sayıştayın şöyle bir yetkisi olmasına rağmen... "Denetim ve incelemeler sırasında suç teşkil eden bir fiile rastlandığı takdirde, ilgili denetçi tarafından derhal deliller tespit edilerek durum Sayıştay Başkanlığına bildirilir. Sayıştay Başkanının görevlendireceği dairece onbeş gün içinde yapılacak inceleme sonucunda toplanan ilk delillerin kamu davası açılmasını gerektirecek nitelikte görülmesi halinde, gereği yerine getirilmek üzere dosya sorumluların bağlı olduğu kamu idaresine veya suçun niteliğine göre doğrudan soruşturma yapılmak üzere Cumhuriyet savcılığına gönderilmesi için Sayıştay

Başsavcılığına verilir.” deniliyor yani burada Sayıştay Başsavcılığının yolsuzluk bulduğu takdirde o bulgu temelinde savcılığa başvurma yetkisi var iken bu yetkisini KİT Komisyonuna atıyor. Dikkatli okuyun, verdiği aynı yazıda bize “KİT”ler genel yönetim kapsamında belirtilmediğinden söz konusu kurum zararına ilişkin bir tespit yapıldığında denetim raporlarıyla KİT Komisyonuna iletilmektedir. Bundan sonraki süreç Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonunun yetkisindedir.” diyor.

Şimdi, siz bize eksik bulguları getireceksiniz, siz RDK’den elimine edilmiş bulguları getireceksiniz; sonra, suç duyurusunda bulunmak için yetkiyi Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonuna yükleyeceksiniz. Bunun yanlış olduğunu Sayıştay yetkililerine bir kez daha belirtmek istiyorum çünkü bize geçtiğimiz gün 2011 raporları geldi; Türkiye Büyük Millet Meclisinin seçim dönemi başladığı için biz 2011 raporlarını ne yazık ki görüşemiyoruz, bundan sonraki süreçte...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – 2011 mi?

ATİLA SERTEL (İzmir) – 2021.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Yeni gelmişti zaten 2021.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Yeni gelmişti, görüşemiyoruz çünkü ne zamanımız var ne de öyle bir durum söz konusu.

Dolayısıyla, 2021 yılında Sayıştayın bulduğu bulguların aradan üç yıl geçtikten sonra 2023’ün sonuna doğru görüşülmeye başladığını varsayarsak üç yıllık süreç içerisinde o bulguların ne hâle geldiğini hepimiz görüyoruz. Biz geriden geliyoruz; o nedenle, Sayıştayın bu konuda eksik yaptığını burada çok açık ve net belirtmek istiyorum.

Ayrıca, Sayın Başkan, siz de biliyorsunuz ki bizim denetim yaparken bankalarla ilgili sorduğumuz sorulara Bankacılık Kanunu gerekçe gösterilerek yanıt verilmiyor yani Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonu olarak biz parasal durumu denetleyemiyoruz; verilen kredilerin kime verildiğini, nasıl verildiğini, niçin verildiğini, hangi şartlarla verildiğini biz denetleyemiyoruz çünkü “ticari sır” gerekçesiyle bu engelleniyor. Ayrıca, biraz sonra söyleyeceğim, TRT de dizi filmlere dünyanın parasını harcıyor “Ne kadar harcama yapıyorsunuz?” diye sorduğumuz zaman... Ben kendi adıma, şahsen sormuyorum, Atila Sertel olarak sormuyorum, merakımdan sormuyorum; yüce Türk milleti adına, bize verilen görevle, bir KİT Komisyonu sözcüsü olarak soruyorum, diyorum ki ne kadar harcıyorsunuz bu dizi filmlere? “Ticari sır.” deniliyor. Dolayısıyla KİT Komisyonunun bu konuda görevinde bir aksaklık, bir engelleme, bir görevi tam olarak, tam anlamıyla yapamama durumu var. Bu noktada Sayıştaya verdiği yanıtlar için bir kez daha teşekkür ediyorum ama bu yanıtları bir kez daha kendilerinin okuyarak Sayıştayın asli görevine dönmesi... Eğer Sayıştay yolsuzluk ve usulsüzlükle ilgili bulguları bulduğu takdirde Sayıştay Savcılığı aracılığıyla savcılığa suç duyurusunda bulunmuyorsa -ki ben yedi buçuk yıldır KİT Komisyonundayım, bugüne kadar hiç duymadım- burada Sayıştay tam anlamıyla görevini yapamıyor demektir.

Bu konuda bana söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Sertel.

IV.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) GÖRÜŞMELELER

1.- Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 4 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, yukarıdaki açıklamalarımız çerçevesinde görüşmelerimize Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüyle başlıyoruz.

Öncelikle Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıttıklarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim.

Değerli üyelerimiz, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün itiraz edilen 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 4 hesap yılı ve işlemleri daha önce gerçekleştirmiş olduğumuz denetim çalışmalarında Komisyonumuzca ibra edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla söz konusu dört yıla ilişkin hesap ve işlemlerin ibra edilmemesi talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda özetle Kurumun reklam gelirlerinin yeterli düzeyde olmaması, Kurumun gelirlerinin büyük bir kısmının bandrol ücretleri ile 2021 yılına kadar elektrik hasılat payından gelen gelirlerden oluşması, dış yapımların sayısının ve maliyetinin artması, iç yapımların sayısının azalması, yayınların taraflı olması yer almaktadır.

Şimdi görüşmelerin sadece itiraz edilen bu hususlarla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Öncelikle hoş geldiniz.

Biz bu Türkiye Radyo Televizyon Kurumu itiraz dilekçesini tamamen Kurumun geleceğine ilişkin ve Kurumun Türkiye’yi temsil etmesi açısından eksikliğini ve aksağını gidermesi ve KİT Komisyonunda verilen yanıtların tam anlamıyla bizi tatmin etmemesi ve kamudan, denetim yapan KİT Komisyonuna yönelik bazı bilgilerin kaçırıldığına ilişkin somut veriler üzerinden verdik. Aslında bizim burada amacımızın Kurumun 2017 yılında, 2018 yılında reklam gelirleri ve diğer gelirlerin artırılması noktasında bir öneri içeriğini de taşıdığı için Kurumun lehine olacağını düşündüğümüzü söylemek istiyorum.

2017 yılında 2 milyar 434 milyon 623 bin liralık toplam geliri var TRT Kurumunun; bunun o zamanki -şimdi kaldırılan- elektrik payından geliri 875 milyon lira, enerjiden gelen, 1 milyar 75 milyon lirası da bandrol geliri yani sadece 200 milyon lirası ilan ve reklam gelirlerinden oluşmuştur. TRT kendini burada anlatırken o kadar çok yayın ve o kadar çok kanal ismi söylüyor ki okurken insan hakikaten yoruluyor; TRT 1, TRT Haber, TRT 3, TRT Spor, TRT Kurdî, TRT Müzik, TRT Belgesel, TRT 1 HD, 4K falan diye devam ediyor. Bunca kanala rağmen bir özel sektör kanalının aldığı reklam gelirin TRT’den fazla olması bizden çok sizleri üzmesi lazım. Yani ben Türkiye Cumhuriyeti’nin bir Milletvekili olarak kendi devletimi temsil ettiğini iddia eden, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası bazda sesi olduğunu vurgulayan TRT’nin reklam gelirlerinden payının çok yüksek olması gerektiği düşüncesindeyim çünkü diğer kanallara göre, bütün dijital mecraları bırakın, uluslararası düzeyde, Arap dünyasından başlayın Asya’ya kadar uzanan çeperde TRT yayınları çok rahatlıkla izlenmektedir. Hatta dizi filmleri başka ülkelerde; İran’da, Irak’ta, Suudi Arabistan’da, aklına gelen bütün Arap ülkeleri dâhil Türkçe öğrenmenin de bir aracı olarak görülmektedir; izlenmektedir TRT dizileri, bir kısmı. Ancak 2017 yılında 200 milyon lira olan gelir 2017 yılında da artmamıştır. Kurumun 2018 yılındaki reklam gelirlerine baktığımız zaman toplam gelirin içerisinde payı yüzde 8,21’dir, çok düşük bir rakamdır; 2018 yılında 9,90’a yükselmiştir. Dolayısıyla, Kurumun reklam gelirlerine yönelik payı yüzde 10’a bile denk gelmiyor ama TRT, bütçesinin yüzde 90’ını vatandaşın kesesine dayandırmıştır. Vatandaş hangi partiye oy verirse versin, hangi siyasi görüşte olursa olsun TRT’ye para yağdırmaktadır ama ne yazık ki -üzülerek söylüyorum- TRT bir ses, tek ses, tek partinin propaganda aracı hâline gelmiştir.

Bu konudaki eleştirilerimizin yanı sıra -sizin verdiğiniz cevapları da geçiyorum- biz dış yapımlara da çok önem verdik. Benim yedi buçuk yıldır -hangi Genel Müdür olursa olsun- dış yapımlarla ilgili görüşmelerimi burada arkadaşlarım da bizi izleyenler de çok yakından bilir; burada başlangıçtan bu yana birlikte görev yaptığımız KİT Komisyonu üyeleri var, onlar da bilir. TRT kültür, müzik, eğlence, çocuk, gençlik, spor, belgesel türü yapımlarında kendi elemanları dışında dış yapıma yönelmekte ve vatandaşın topladığı gelirin çok önemli bir kısmını dış yapımlara harcamaktadır. Bunu nasıl harcamaktadır? Hangi kuruluşa neden bu diziler, bu belgeseller, diğer dış yapımlar verilmektedir? TRT, bunu da bize açıklamamaktadır; kuruşunu dahi harcarken çok dikkatli olması gereken TRT o kuruşu niye harcadığını bildirmemektedir.

Teşkilat, Uyanış, Büyük Selçuklu, Masumlar Apartmanı gibi dizilerin mali bedelleri nedir? Bırakın vatandaşı TRT'yi denetleyen KİT Komisyonu Başkanı Mustafa Savaş da bilmemektedir, TRT'yi yıllardır eleştiren Atıla Sertel de bilmemektedir; KİT Komisyonunda görev veren hiçbir arkadaşımız sizin nereye ne kadar para harcadığınızı bilmemektedir. Başarıyla korunmaktasınız, başarıyla savunulmaktasınız, başarıyla aklanmaktasınız ama bu işin böyle gitmeyeceğini bilmenizi isteriz, biz bu konuda sizin harcadığınızı her kuruşun birer denetçisiyiz. Biraz önce yaptığım açılış konuşmasında Sayıştayın görevlerini anlatırken bizim üstümüze düşen görevi de biz burada çok açık ve net ifade ettik. Biz, burada, şeklen bir denetim yapamayız, şeklen aklayamayız; sizin harcadığınızı her kuruşun nereye, niçin harcadığını ve getirisinin ne olduğunu bilmek zorundayız ve ona göre oy kullanmalıyız. Siyasi partilere göre değil, vicdanımızda değerlendirdikten sonra, beynimizdeki süzgeçten geçirdikten sonra değerlendirmenin yapılması gerektiğine inanıyoruz.

Sevgili arkadaşlar, bu konuda kapalı devre çalışmaktasınız, ketumsunuz, dış yapımlara harcadığınızı herhangi bir parayı bilmiyoruz. Biz, iç yapımlara daha fazla ağırlık verilmesini istiyoruz çünkü TRT çok büyük bir okuldu ve içinde -teftiş raporunda da görüldüğü gibi- bilgi birikimine, iş deneyimine sahip onlarca yapımcı varken, o yapımcıların TRT içerisinde zengin arşivleri varken -insan açısından en iyi yetişmiş insan yapısının olduğu TRT'de- ne yazık ki o arkadaşların değerlendirilmediği ve iç yapımlara yönelmek yerine dışa yönelik anlayışın sürdüğünü... Azalmakta olduğunu gördüğümde de memnun olduğumu ifade eden bir insan olarak azalmasını çok istiyorduk ve istiyoruz, o konuda da ısrarcıyız çünkü TRT'de çalışanların şu anki rakamı herhâlde 8.500-9 bini buldu -EYT'lilerle birlikte- tahminim yani o konuda da bilgi sahibi değiliz. Ama sürekli özel hukuka bağlı eleman alımı, işte sınav noktasında TRT'de ilk 100'e giren insanların elimine edildiği ama çok özel olan ve bizim de belki de ticari sır gibi sınav sırrı olarak bilmediğimiz yöntemlerle TRT'ye çok sayıda insanın alındığını biliyorum ama hangi yöntemlerle alındığını doğrusu bilmiyorum.

Dış yapımlarla ilgili hangi yapımcıya ne kadar ödendiğinin bilinmemesinin ötesinde 1 milyara yakın yani eski parayla 1 katrilyon lira civarında bir paranın harcanması, TRT yönetiminin bu kadar büyük bir rakamı neredeyse bütçesinin yarıya yakın olan bir kısmını ticari sır olarak açıklamaması, TRT'nin harcamalarının yüzde 50'sini bizim hiç görmediğimiz anlamına da gelmektedir. Bilmiyoruz, hangi dizi kaçta çekiliyor bilmiyoruz, hangi kurum çekiyor, nasıl geldi size girdi, hangi kanaldan girdi de size getirdi, raporlar verdi, bilgiler verdi "Şöyle bir dizi yapacağız, şöyle bir iş olacak, Türkiye sallanacak, Türkiye'de rating rekorları kıracağız, TRT şu diziyle şu noktaya varacak." diye hangi bilgileri verdi ve bu konuda kim bu şirketleri yetkilendirdi ve bu para o şirketlere nasıl akıyor, onu da bilmiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, tamamlayalım konuşmamızı.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Başkanım, ben geçen gün Adalet Komisyonundaydım, en az konuşan kırk beş-elli dakika konuşuyordu ya. Yani bir tek konuda konuşma yapıyorum, benim dışımda da sanıyorum yapan olmayacak arkadaşlardan veya başka partilerden arkadaşlarımız yaparsa da dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum bunun. Yani kendimi tekrar etmeden sadece muhalefet ettiğimiz konulara açıklık getirmeye çalışıyorum müsaade ederseniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Biraz daha müsaade edelim.

Buyurun.

ATİLA SERTEL (İzmir) – TRT devletin televizyonudur, vatandaşın paralarıyla beslenmektedir ve yönetilmektedir. Burada halkımızdan kesilen paralar söz konusudur. Bir çocuk -ilkokul çocuğu ya da ortaokul çocuğu- gidip kendine iPad aldığı anda siz ondan önemli bir miktar pay almaktasınız, vergi almaktasınız, o vergilerle ayakta duruyorsunuz yani halktan kesilen her kör kuruşun açıklıkla bize bildirilmesi gerekmektedir. Eğer bunu bildirmiyorsanız, hangi gerekçenin arkasına sığınırsanız sığınmanın harcadığınız her kuruşla ilgili bir şaibe gölgesi düşmektedir çünkü bizi tatmin eden, kamuoyunu aydınlatan ve “Ben şu parayı şuraya harcadım, şu getirisi oldu; şu diziden şu kadar gelir elde ettik; şu dizi bizi zarara değil, kâra geçirdi.” diye bize bilgi vermediğiniz takdirde biz harcanan her kuruşta bir şaibe görüyoruz. TRT bir çiftlik değildir; TRT devletin, Türkiye Cumhuriyeti devletinin, yüce devletimizin, yüce milletimizin bir kurumudur.

Ayrıca “Haberlerin toplanması, seçilmesi, yayınlanmasında tarafsızlık, doğruluk ve çabukluk ilkeleriyle çağdaş habercilik, teknik ve metotlara bağlı olmak üzere” diye başlayan ama bir türlü kanunun esaslarına uymayan bir yayıncılık yapmaktasınız. Ben, bırakın diğer muhalefet partilerini, Genel Başkanımıza yönelik yapılan haberlerin ne kadar çirkin olduğunu, ne kadar kötüleyen, ne kadar karşıtlaştıran bir çizgi izlediğinizi değişik örneklerle size yazılı olarak sunarım, burada uzun uzun anlatmayacağım ama siyasi görüşü ayırt edilmeksizin, tüm halktan kesilen vergilerle tüm halkın temsilcilerine yönelik doğru ve düzgün habercilik yapma kanun olarak size emredilmiştir, yasal olarak bunu yapmak zorundasınız, ayrımcılık yapmamak zorundasınız.

Ayrıca, seçim dönemine giriyoruz, geçen seçim döneminde Cumhurbaşkanlığı adayları arasında yaptığınız ayrıcalık, bir Cumhurbaşkanlığı adayına TRT içerisinde on iki dakika yer verilirken, bir Cumhurbaşkanlığı adayına üç bin dakika, dört bin dakika yer verilmesi bu kanunun da çiğnendiğinin ve TRT’nin görev yaparken kendilerini kayıranlara kayırcılık yaptığının göstergesidir. Burada yapmanız gereken şudur sevgili arkadaşlar: Gazeteciyseniz, kamu adına görev görüyorsanız, TRT’nin devlet televizyonu olduğunun bilinceyseniz, TRT’nin halkın özgürce, tarafsızca ses alma noktasında bir kurum olması gerektiği düşünceniz var ise tarafsız, objektif, ilkeli ve doğru yayınlar yapmak zorundasınız.

Sözlerimi burada bitiriyorum. Benim TRT’ye ilişkin söyleyeceklerim bunlar ama ben, yine, TRT’yle ilgili -Sayın Başkan uyardığı için- 5-6 konuda verdiğim soru önergelerini gündeme getirmeyeceğim. Bu soru önergelerini de bugün verdim. Bu soru önergeleri içerisinde TRT’nin -yine, denetleyemediğimiz- kurumun birtakım insanlara haksız kazanç sağladığını, menfaat sağladığını biliyorum, ona ilişkin verdiğim soru önergelerini de inşallah yanıtlarsınız. Yanıtlayacağınızı zannetmiyorum, ticari sır olarak belki kalabilir ama TRT’nin bir ülke televizyonu olduğunu, Türkiye Cumhuriyeti’nin televizyonunu olduğunu ve doğru ve tarafsız habercilik yapması gerektiği noktasındaki görüşlerimi belirtiyor, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Yavuz Bey, buyurun.

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın milletvekili arkadaşlarım, TRT kurumunun saygıdeğer yöneticileri; başlangıcı rahmet, ortası mağfiret, sonu da inşallah kötülüklerden, günahlardan kurtulma olan ramazan ayımızı güzel bir şekilde geçirmek temennisiyle tebrik ediyorum.

Bildiğiniz gibi hem 6 Şubat deprem hem ondan sonraki sel münasebetiyle vatandaşlarımızı kaybettik. Vatandaşlarımıza da Cenab-ı Allah’tan rahmet diliyorum.

Tabii, ben, 1961 doğumlu olan birisi olarak 1970 yılında evimize ilk defa televizyon girdiği zaman biz o günden bugüne, tek yayınlı dönemden çok yayınlı döneme kadar TRT’yi izledik. Eski dönemlerde de, eski dönemleri da alıyorum çünkü eski dönemlerde de ailecek oturduğumuz zaman TRT’yi izliyoruz idik, 21’inci yüzyılda, dijital çağda, şu anda da ailecek, çoluk çocuk oturduğumuz zaman yüzümüz kızarmadan, gözümüzü oraya buraya çevirmeden TRT yayınlarını izliyoruz. Ben TRT’nin dünden bugüne kadar yönetim kademesinde, genel müdürlük düzeyinde görev yapmış her kim ise, en tepedeki yöneticisinden kapıdaki güvenlik görevlisine kadar teşekkür ediyorum.

Tabii, bilindiği gibi, TRT, 15 Temmuzda da çok ciddi manada bir rol oynamıştır, gerçekleri anında yansıtmaya, olaylara anında müdahale etmeye ve hain alçaklara direnmeye ilgili olarak. Bu çerçeveden bakıldığında zaman, biz bugün buraya geldik. Tabii, buraya, bu toplantıya geldiğimiz zaman, ben hem soruları, itiraz kayıtlarını hem TRT’nin cevaplarını okudum, tekrara düşmeyeceğim. Tabii, TRT’nin katkı payıyla alakalı, vatandaşların parasından aldıklarıyla alakalı bütün hepsini okuduk, notlarımızı aldık. Ben birkaç konuyu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, burada, TRT’nin ticari yapımcılara ödediği ücretin... Milletvekili arkadaşlarım, ben TRT’nin muhasebesi değilim -yanlışsam, bu yanlış bilecek söylüyorum- ben TRT’nin ihale kurulunun başındaki bir adam da değilim, ben TRT’nin araba kiralayan veya hangi firmaya ne tür... Ben TRT’nin muhasebecisi, evrak kayıt memuru da değilim. Devletin en yetkili, en saygın kurumlarından biri olan Sayıştay kurumu bunun faturalarını mı denetler, satışlarını mı denetler, alışlarını mı denetler; onlar ne gerekiyorsa yapar. Ama burada gururla izlediğimiz “Teşkilat” dizisinin itiraz raporunda özellikle hedef alınması, niye rahatsızlık yarattığı anlaşılmış değildir. Daha önce de “Kuruluş”la ilgili, “Diriliş: Ertuğrul”la ilgili eski Komisyon toplantılarında, gerek alt komisyonda gerek üst komisyonda ihtirazi kayıtlar gösterilmişti. Yapılan itirazlar, şerhler doğrultusunda bizim saygıdeğer muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarımız eğer şu düşüncedeyseler lütfen düşüncelerini değiştirsinler: “Bizim itirazlarımız değerlendirilmiyor, burada Sayıştaya siyasi baskıyla, sizler de Sayıştayın raporlarını onaylama memuru olarak...” Söylenen bu ifadeleri ben şahsım adına ve -yetkim olmamasına rağmen ifade edeyim- AK PARTİ Grubu adına ben kabul edemem, kabul edemiyorum. İtiraza konu yıllara ait Sayıştay raporları ibra edilmiştir, düşüncelerimi, sözlerimi bu şekilde toparlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Subaşı.

Başka da söz almak isteyen yok.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Buyurun, sizi dinliyoruz.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Öncelikle kıymetli hazırunu saygıyla selamlıyorum.

İtiraz dilekçeleri çerçevesinde KİT Komisyonunun tekrar toplanarak tekrar bize bir savunma hakkı vermiş olmasını da memnuniyetle karşıladığımı ifade etmek isterim.

Öncelikle, kamusal katkı payı ve reklam gelirleri tartışmasından başlamak isterim. TRT bir kamu yayıncısı, dolayısıyla her ülkedeki muadilleri gibi kamusal katkı payından yararlanarak faaliyetlerine devam ediyor, yapımlarına, yayıncılığına devam ediyor. Burada bir hususu, geçen KİT Komisyonunda da dikkat çekmiştim ama tekrar altını çizerek vurgulamak isterim ki EBU yani Avrupa Yayıncılar Birliğinde verilerden oluşturulan bir tablo var, bu tablo bize şunu söylüyor: Ülkelere göre o ülkenin kamu yayıncısının kamu katkı payı gelirinin o ülkenin gayrisafi millî hasılasına oranlanmasıyla birtakım veriler ortaya koyuyor, birtakım tablolar oluşturuyor. Yani aslında o ülkenin kamu yayıncısının gayrisafi millî hasıladan ne kadar pay aldığını ortaya koyup ülkeleri sıralıyor. Bu tabloya baktığımızda TRT, EBU ortalamasının çok altında yer almaktadır ve 45 ülke arasında 38'inci sıradadır yani sondan 7'nci sıradadır. Avrupa'daki diğer ülkelerdeki kamu yayıncılarının 38 tanesi bizden daha fazla kamu katkı payı almaktadır. Bu benim verim değil, bu, Avrupa Yayıncılar Birliğinin verisi. Dolayısıyla, bir kere, Türkiye'nin, TRT'nin kamu yayıncıları açısından pozisyonunu uluslararası ölçekte konumlandırılmasını sağlıklı yapmamız lazım çünkü bir bakış açısı aynı zamanda bizim gerçekten de sırtımızı kamu payına yaslayıp yaslamadığımızı da karşılaştırmalı bir şekilde ortaya koymuş olacaktır.

Bunu ifade ettikten sonra, Türkiye'nin kamusal katkı payında TRT'nin belli bir oranı kapsadığını elbette ki kabul ediyoruz çünkü zaten TRT bir kamu yayıncısı. Kamu yayıncısı olarak onun en temel özelliği, özel sektör yayıncı kuruluşlarından farklı olarak kamu fonundan yararlanmasıdır, kamusal katkı gelirlerinden faydalanmasıdır. Zaten bu özelliği olmazsa herhangi bir özel yayın kuruluşundan asla bir farkı olmayacak ve tamamıyla kâr maksimizasyonu doğrultusunda hareket edecektir. Ama buna rağmen, TRT'nin son dönemde kamusal katkı payının dışındaki yani kurumsal faaliyet gelirlerini ciddi anlamda artış eğilimine soktuğunu görüyoruz biz. Sayın Vekilimiz rakamları ifade etti, 2017 yılında 200 milyon olan rakamlar –reklam ve ilan gelirleri itibarıyla- bugün çok daha büyük rakamlara ulaşmış vaziyettedir özellikle de 2021 ve 2022 yılını dikkate aldığımızda. Sadece belli başlı rakamları zikretmek isterim: 2017 yılında kamusal katkı payının toplam gelirler içerisindeki oranı yaklaşık yüzde 88'dir, 2022 yılına gelindiğinde ise kamusal katkı payının toplam bütçe içerisindeki oranı yüzde 83'lere gerilemiştir. Dolayısıyla kurumun faaliyet gelirleri artış göstermiş ve katkı payından elde ettiği gelirler düşüş trendine girmiştir yüzde 4,5 kadar. Yine, bu açıdan bakıldığında 2022 yılı ile 2017 yılı karşılaştırıldığında ilan, reklam, sponsorluk, marka ve lisanslı ürünler ve program satış gelirleri 4,2 kat artmıştır. Bunun alt kırılımlarına baktığımızda, TRT'nin ilan ve reklam gelirlerinin 2017'yle karşılaştırıldığında 2022 yılı itibarıyla 4,5 kat arttığını görüyoruz biz, sponsorluk gelirlerinin 7 kat arttığını görüyoruz, program satış gelirlerinin 2,6 kat arttığını görüyoruz, marka ve lisanslı ürünler gelirlerinin 107,3 kat arttığını görüyoruz. Bunlar bir celsede hemen kenara koyulabilecek rakamlar değildir, sırtını TRT'nin vatandaşa ve vergisine dayadığı noktadaki eleştirilere bizim cevabımız rakamlar üzerindendir. Bu anlamda her türlü rakamı da -biraz sonra değineceğim- vermekte bir beis görmüyoruz.

Ayrıca, şunu da ifade etmem gerekir ki aslında konuşmanın başında ortaya koymaya çalıştım, TRT'nin tek amacı gelir elde etmek değildir. Dediğim gibi eğer sadece tek amacı gelir elde etmek olsaydı kâr maksimizasyonu ile hareket eden özel sektördeki yayıncı kuruluşlardan tek bir farkı bile kalmazdı. TRT kâr maksimizasyonu ile hareket etseydi ve kamu yararını dikkate almasaydı o zaman TRT Çocuk da reklamla bir şekilde ilerlerdi. Biz TRT Çocuk'ta önemli bir gelirden fedakârlıkta bulunarak... Aslında TRT Çocuk'a biz reklam alsak çok büyük gelir elde ederiz, lisanslı ürünlerimiz çoşar ama biz burada kamu yayıncısı olduğumuz için, TRT olduğumuz için bundan fedakârlıkta bulunarak reklamsız bir şekilde yayınlarımıza devam ediyoruz, sağlıklı nesil yetiştirme anlayışımız ve kamu yararı anlayışımız çerçevesinde, ilkerimiz çerçevesinde.

TRT 2, kültür sanat kanalımız. Biraz önce Sayın Vekilimiz yine birçok kanal olduğunu söyledi. TRT 2, TRT Türk, TRT Avaz, TRT Kürdi; hepsinin bir anlamı var TRT çatısı altında, hepsinin bir hedef kitlesi var, varoluşsal sebebi var. O zaman özel sektör kanalları, yayın organları gibi hareket edeceksek bu kanalları kurmamamız lazım, sadece gelir maksimizasyonu ile hareket edeceksek, kâr maksimizasyonu ile hareket edeceksek, TRT olmaktan çıkacaksak o zaman bu kanalları kurmamamız lazım, o zaman Türkiye'nin dış politikasıyla uyumlu bir şekilde Türkiye'nin sesinin uzanabileceği enstrümanları oluşturmamız lazım, bizim TRT Fransızca dijital haber platformunu, TRT Balkan dijital haber platformunu kurmamamız lazım veya 12 Punto gibi Türkiye'de senarist yetiştirme projesi gibi kıymetli bir projeyi gerçekleştirmememiz lazım, TRT World Forum gibi artık yerleşik hâle gelmiş uluslararası bir organizasyonu gerçekleştirmememiz lazım çünkü bunların hiçbirini özel sektör kuruluşları yapmıyorlar çünkü kâr maksimizasyonu ile hareket ediyorlar ama TRT olarak benim sorumluluğum sadece kâr elde etmek değil. Bu, benim gelirlerimi artırma çabasından muaf olduğum, arı olduğum anlamına gelmiyor. Rakamlar ortaya koyuyor ki ben tam bunları gerçekleştirirken, birçok kanal açarken ve hepsinin de bir varlık sebebi varken aynı zamanda tüm gelirlerimi de artırma çabası içerisindeyim; 4,5 kat; 7 kat; 2,6 kat ve en nihayetinde 103,7 kat. Bu kamu katkı payı ve reklam gelirleri itibarıyla bunu açıkça ifade etmek isterim ki şöyle çok basit bir rakam vereyim: 2017 yılında ilan ve reklam gelirleri 212 bin 421 lirayken 2022 yılında 1 milyar 275 milyon 365 bin lira oldu. Biz 2021'in Temmuzunda göreve geldik, 649 milyon lira ilan ve reklam geliri vardı, 2022 yılında bunu neredeyse yüzde 100 katladık.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Enflasyon...

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Ben gerekli çabayı gösterdim. Dolayısıyla, yüzde 100 artmışken burada bir eforu “Sırtını vergilere dayamış TRT üzerine konuşuyoruz.” şeklinde çok görmezden gelmenin de hakkaniyetli olmadığını düşünüyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım Sayın Genel Müdürüm.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Diğer mesele, bu dış yapım meselesi, cevap vermek istediğim temel meselelerden biri. Sayın vekillerimiz -bir önceki KİT Komisyonunda da olmuştu, şimdi sayın vekilimiz de ifade etti- hiçbir veri vermediğimizi, dış yapımlara dair hiçbir veri vermediğimizi ve bu anlamda TRT'nin şaibeli olduğunu ifade ediyor. Hatta 2019 ve 2020 itiraz dilekçelerinde TRT'yi çiftlik ve yandaş medyanın veya yandaşların besleme yeri olarak tanımlıyor. Şimdi, benim buna bir cevap vermem lazım, bir kere TRT eğer rakam vermiyorsa, veri vermiyorsa -hatta bir ifadesi vardı, biraz önce not aldım- kapalı devre çalışıyorsa sayın vekilimizin ifadesiyle, konuşması esnasında bir sürü rakam zikrediyor, bu nasıl oluyor? Biz 2017 yılından da, 2018 yılından da, 2019 yılından da, 2020 yılından da dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetlerin rakamını vermişiz, zaten sayın vekilimiz buna dayalı olarak rakamları ifade ediyor. Alt kırılım itibarıyla, dış yapımlara olan yani kurumun dışarıdan temin ettiği yapımlara ilişkin rakamı vermişiz, o yüzden sayın vekilimiz bu rakamı zikredebiliyor. Üstüne, kurum dışından temin edilen haber ve haber programları için rakamları vermişiz, o yüzden sayın vekilimiz bu rakamı zikredebiliyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ne gibi rakam zikrediyorum?

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Nasıl rakam vermemektir bu? Ben hiçbir şekilde anlayabilmiş değilim.

ATİLA SERTEL (İzmir) – 1 milyar lirayı kime dağıttınız, kimlere dağıttınız?

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Biz bir şeyi vermiyoruz ve bunu da fiyat avantajımızı kaybetmemek için her KİT Komisyonunda vurguluyoruz; biz yapımların, dış yapımların bölüm başı maliyetini vermiyoruz bir tek. Sadece bir rakamı vermemekle TRT şaibe altına giriyorsa, çiftliğe dönüşüyorsa bunun değerlendirmesini kamuoyuna bırakıyorum, sayın vekillerimize, kıymetli Komisyona bırakıyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sayın Sobacı, 1 milyarı kime dağıttınız?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Dinleyelim Sayın Genel Müdürü.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Şimdi, “Dış yapımların kime verildiğini bilmiyoruz.” diyor. Her bir dış yapımda jenerikte yapımcısı kim yazar, bizden almasına bile gerek yok. En basit ifadeyle jeneriği takip etse yapımcısı, senaristi, uygulayıcısı, hepsi, tüm künyesi verilmek zorunda. Dolayısıyla, aslında, dizilerin kime verildiği biliniyor, sadece bölüm başı ne kadar olduğu bilinmiyor çünkü ben bir önceki KİT Komisyonunda da ifade ettim ki...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Niye bilinmiyor?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, dinleyelim lütfen.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – ...TRT’yi sadece kamu yayıncısı olarak tanımlamak eksik bir tanımlamadır; yanlış değildir ama eksik bir tanımlamadır çünkü TRT, piyasa koşulları altında faaliyette bulunan bir kamu yayıncısıdır. Piyasa koşulları altında rekabet ettiğinizde siz bölüm başı maliyetlerinizi vermezsiniz; verdiğiniz zaman suç işlemiş olursunuz, verdiğiniz zaman kamu yararını zedelemiş olursunuz, bu ilkelerden sapmış olursunuz. Biz bölüm başı maliyeti veremeyiz çünkü piyasa koşullarında rekabet ediyoruz. Hiç kimse TRT’yi karşısına alıp “Bu yapımı sen kamu yayıncısı olduğun için, devlet televizyonu olduğun için sana daha ucuza yapacağım.” demiyor. Yemekhanede verdiğimiz gıda maddelerini tedarik eden hiçbir firma “Sen kamu yayıncısısan, sana daha ucuza vereceğim.” demiyor. Ben X yorumcusunun aldığı ücreti, X dizisinin bir bölüm başı maliyetini verdiğim takdirde yarın bir gün diğer özel yayınlarla karşılaştırdığımda fiyat avantajımı kaybediyorum. Bu, piyasanın gayet rasyonel, makul ve ticari mantık itibarıyla anlaşılabilir bir ilkesidir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, toparlayalım.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Son cümle, toparlıyorum.

Bunun üzerinden...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Daha önceki genel müdürler veriyordu yalnız.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Siz biraz önce konuşmanızda kendiniz ifade ettiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, yanıt vermeyin, lütfen.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – “Hiçbir genel müdürden bu bilgiyi alamadık.” dediniz.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hayır, veriyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun, toparlayalım.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Ben bölüm başı maliyetleri neden veremediğimi...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Şenol Bey verdi.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Başkanım, ben bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Gündoğdu, lütfen.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Ben bölüm başı maliyetleri neden veremediğimi, ticari mantık içerisinde, piyasa koşulları içerisinde izah etmeye çalışıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum Değerli Genel Müdür.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Son bir cümle.

Bu sadece bir veriyi vermemek üzerinden, bir kamuoyu algısı oluşturup üstüne TRT’yi şaibeli ilan etmek, “çiftlik” gibi, “yandaş beslemesi” gibi pejoratif kavramlarla birlikte anmak en hafif ifadesiyle iyi niyet yoksunluğundan beslenmektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, itirazların oylama işlemlerine geçeceğiz.

Belirttiğim üzere her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, Sayın Başkan, benim söylediklerimi çarpıttı, ben bir yanıt vermek istiyorum.

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Çarpıtma yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Bir çarpıtma yok.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Çarpıttı.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Çarpıtmadım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama bakın, böyle karşılıklı...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ben şöyle bir şey demedim...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Geçtik ama Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Kayıtlara geçsin, ben şöyle bir şey demedim...

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Atıla Bey, çok güzel cevaplar verdi Genel Müdür.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama Sayın Sertel...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Konuşmalarımı dinleyin, ben kâr eden bir kuruluş olsun demedim, sırtını halka dayayan bir kurumun harcamalarını açıklıkla, şeffaflıkla kamuoyuna açıklamak yükümlülüğü var dedim; bir. Ben kâr edin demedim...

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Sayıştay zaten inceliyor.

ATİLA SERTEL (İzmir) – ...ben reklam gelirlerinin artıran derken elbette ki bunu kurum lehine olması gerektiği noktasında söyledim. Ayrıca, “Hiçbir genel müdür dizi bölümlerinin kaç çekildiğini vermedi.” denildi, onu da söyleyeyim. Benim elimde raporlar var, sizde de vardır. Şenol Göka döneminde hangi dizi kaç paraya çekildi, ne yapıldı açıklıkla KİT Komisyonuna özel olarak değil, KİT Komisyonuna bilgi olarak verilmiştir. Bir, Genel Müdür Şenol Göka’dır, o da TRT’nin içerisinden yetişmiş bir kişidir. Ne zaman verilmeye başlanmadı? Şenol Göka’dan sonra Sayın Sobacı’dan önceki Genel Müdür geldi, o tarihten itibaren bu diziler ticari sır olarak anılmaya başladı. Benim söylemek istediğim budur. Ben TRT’nin dış yapımlara harcadığı parayı, 1 milyarın hangi kurum ve kuruluşa nasıl dağıtıldığını bilmekle ve onu aklamaya yönelik oy kullanan arkadaşların da bilme hakkı olduğunu

biliyorum. Neden biliyorum? Çünkü o parasal bir durum. X şirketine verdiğiniz belki bize göre çok yüksek meblağ, bilmiyoruz ki ne verdiğinizizi. Belki dizi başına 2 milyon veriyorsunuz, 3 milyon veriyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel, tamamlayalım lütfen.

ATİLA SERTEL (İzmir) – O açıdan bunu bilmek zorundayız.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Lütfen, tamamlayalım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Sizin harcadığınız her kuruş milletin kuruşudur, milletin parasıdır. Bu noktada açıklıkla söylüyorum.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Başkanım, bir cümle söyleyebilir miyim?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Atıla Bey, dizi reytingden ne kadar para alıyor...

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Tek cümle söyleyebilir miyim?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama karşılıklı...

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Sataşma yok, tek cümle.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sataşma yok zaten, olmaz.

TRT GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ZAHİD SOBACI – Teşekkür ederim, sağ olun.

Başkanım, hani iç yapım dış yapım oranı var ya, ağırlık verilmesi yönünde... 2022 rakamını zikrediyorum: Yüzde 77 iç yapım, yüzde 23 dış yapım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

ATİLA SERTEL (İzmir) – 2017’yle 2022’yi kıyaslıyor ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Sertel...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Başkanım, bakın, biz 2021-2022’yi konuşmadık, bizim verdiğimiz muhalefet şehri 2017-2018 yılına aittir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Günceli söyledi, siz biraz önce söylemediniz mi Sayın Sertel “Biz geriden geliyoruz.” diye. Bakın, daha günceli söyledi Sayın Genel Müdürüm, aslında hoşunuza gitmesi lazım.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Benim hoşuma gitti ama şimdi 2017-2018’de Türk lirasının değeriyle 2022 yılındaki Türk lirasının değeri aynı mı?

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Ağabey ne alakası var?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Ama günceli değerlendiriyoruz.

Peki, teşekkür ederim.

Belirttiğim üzere, her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız. İlgili yıla ilişkin hesap ve işlemler daha önce ibra edilmiş olduğundan, yapılan itirazın kabul edilmesi, o yılın hesap ve işlemlerinin ibra edilmemesi, yapılan itirazın kabul edilmemesi daha önce verilen ibra kararının korunması sonucunu doğuracaktır. Bu doğrultuda oylama işlemlerine başlıyoruz.

Kurumun daha önce ibra edilen 2017 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2018 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2019 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2020 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler, böylelikle oylama işlemi tamamlanmıştır.

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün, daha önce ibra edilen, 2017, 2018, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan dört hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

2.- Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Komisyonumuzun değerli üyeleri, görüşmelerimize Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğüyle devam ediyoruz.

Öncelikle, Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ederim.

Değerli üyelerimiz, Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünün itiraz edilen 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemleri daha önce gerçekleştirmiş olduğumuz denetim çalışmalarında Komisyonumuzca ibra edilmiştir. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla bu iki yıla ilişkin hesap ve işlemlerin ibra edilmemesi talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda; özetle, Amasra Müessese Müdürlüğüne bağlı maden ocağında 14 Ekim 2022 tarihinde yaşanan maden kazasında Kurumun ihmallerinin bulunması, Kurumun norm kadro çalışmalarında belirlenen 14 bin işçi sayısına ulaşılmaması nedeniyle yeterli üretimin yapılamaması, Zonguldak'ta bulunan, mülkiyeti Türkiye Taşkömürü Kurumuna ait olan Maden Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi binasının millet kiraathanesine dönüştürülmek istenmesi yer almaktadır.

Şimdi, görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Polat Bey, buyurun.

POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli, kıymetli hazırun, Değerli Genel Müdürüm; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ramazanınız mübarek olsun, tuttuğunuz oruçları Allah kabul eylesin.

Ülkemizin yakın dönemlerde geçirmiş olduğu felaketlerden dolayı da vefat eden bütün kardeşlerimizi rahmetle anıyorum, hastanelerde olan kardeşlerimize de acil şifa diliyorum.

Evet, TTK'de de böyle sıkıntılı bir dönem geçirdik. Amasra bölgesinde bir grizu faciamız oluştu; tekrar onlara da Allah'tan rahmet diliyoruz.

TTK de -bilindiği gibi- bu deprem bölgesinde de yapılan faaliyetlerde görüldüğü gibi, sadece bu tip afatta görevlendirilmek üzere yapmış olduğu faaliyetlerden dolayı da tebrik edilmesi gereken bir kurumdur ve bunu ben yetkililere de söyledim; ister AFAD'a ister Kızılaya akredite edilmesi gereken de bir kurumdur. O yüzden de onları tekrar tebrik etmek istiyorum. Bundan sonraki dönemlerde de... Evet, sıkıntılı bir dönem geçirdik Amasra'da. Maden Araştırma Komisyonunda biz de üyeydik, orada

da daha çok iş güvenliğine, daha çok dikkate, daha çok iş sağlığına dikkat edilmesi gerektiğini de ayrıyeten belirtmek isterim. İnsanın olduğu yerde hata olur fakat bundan sonra bir daha böyle faciaların, böyle ölümlerin olmamasını diliyorum.

Ben tekrar sizlerin çalışmalarında başarılar diliyorum, özellikle deprem bölgesinde yaptığınız faaliyetlerden dolayı kurum bazında tek tek hepinizi tebrik ediyorum.

Teşekkür ediyorum Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Polat Bey.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUHARREM KİRAZ - Hayır efendim, eklemek istediğimiz başka bir husus yok.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Daha önce yazılı olarak vermiştiniz.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR VEKİLİ MUHARREM KİRAZ - Evet efendim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır. Şimdi...

ATİLA SERTEL (İzmir) – Başkanım, ben söz isteyeceğim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Geç kaldınız ama buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Ya, ben Türkiye Taş Kömürünün işçilerine teşekkür ediyorum, Sayın Polat Bey gibi.

Çok büyük bir felaket yaşadık yani olağanüstü bir felaket yaşandı, o felaket başka felaketlerle buluşunca daha büyüdü. Bu arada, Taş Kömürünün işçileri yani maden işçilerinin maden alanına, sahasına getirilişinde bir iki günlük sıkıntı oldu, birkaç günlük sıkıntı oldu ama o arkadaşlar geldikten sonra pek çok canın kurtarılmasında çok büyük katkıları var, bunun için kendilerine teşekkür ediyorum.

Biz, burada, asıl Türkiye Taş Kömürü Kurumunun Amasra Müessese Müdürlüğüne bağlı o maden ocağında 14 Ekim 2023 günü meydana gelen grizu patlamasına ilişkin, katını kaybetmesine ilişkin daha önceki uyarıların dikkate alınmadığını da söyleyerek kayıtlara geçsin. Bu konuda çok uyarıda bulunduk yani Türkiye Kömür İşletmelerinin, TTK'nin KİT Komisyonundaki geçmiş tutanakları incelenirse bu tip felaketlerin önlenmesine yönelik yatırımların yapılması ve bu risklerin ortadan kaldırılması için çaba sarf edilmesini konuşan pek çok arkadaşımız dile getirdi ancak burada sadece KİT Komisyonunda görev gören arkadaşların değil, Sayıştay raporlarını incelediğimizde orayı denetlemeye giden müfettişlerin de aynı noktada görüşler belirttiğini ve Sayıştayın uyarılarının da dikkate alınmadığını gördük. Madencilik zor iş, maden çıkarmak gerçekten o işçilerin emeği ve hakkı açısından bakıldığında ödenmez ama yapılması gereken iş güvenliği açısından kurumun bütün önlemleri almasıdır. Peki, dünyada başka ülkelerde olandan fazla maden kazası bizim ülkemizde oluyorsa bunda bizim kendimize yönelik bir öz eleştiri yapmamız gerektiğini düşünüyorum. Sayıştay, bu konuda, yazdığı raporlarda uyarıyı fakat yine işçilerimiz öldü. Bir de iş güvenliği ve bu iş güvenliği konusunda madencilik faaliyetlerini yürütmek için... Tabii ki burada maden işinin içerisinden gelen yetkililerin olması ve kurum içerisinde liyakatle yükselme çok önemli ama ben bir şey söyleyeceğim. 2019 Sayıştay Raporu'nun 69'uncu maddesinde şöyle denilmişti: "2019 yılında müessesenin dengelenmiş üretim derinliği 300 metre olmuştur." Amasra için söylemişti bunu Sayıştay. "Bu derinleşme ani gaz degajı ve grizu patlaması için

ciddi kaza risklerinin artmasına neden olmaktadır. Çalışılan damarların tamamında gaz içeriklerinin yüksek olduğu dolayısıyla degaj kapasitelerinin de yüksek olduğu, arıza zonlarında riskin daha da arttığı bilinmektedir. Bu nedenden, müessese ocaklarında ilgili mevzuat hükümlerinin yanı sıra, kurum degaj yönergesi hükümlerinin titizlikle uygulanması gerekmektedir.” tespiti çok önemli bir tespitti. Eğer, siz, kurum olarak bu uyarıyı dikkate almış olsaydınız, biz onlarca canı kaybetmemiş olacaktık. Bunun için ölen maden şehitlerimizi bir kez daha rahmetle anıyorum. Kurumun da bu noktada eksikliği olduğunu, bundan sonra kurumun bu tip eksikliklere yol açmaması gerektiğini söyleyerek sözlerimi bitiriyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Sayın Genel Müdürümüzden sonra Sayın Sertel’e söz vermiştik.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi itirazların oylama işlemlerine geçiyoruz. Belirttiğim üzere her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı oylayacağız. İki yıla ilişkin hesap ve işlemler daha önce ibra edilmiş olduğundan yapılan itirazın kabul edilmesi, o yılın hesap ve işlemlerinin ibra edilmemesi, yapılan itirazın kabul edilmemesi, daha önce verilen ibra kararının korunması sonucunu doğuracaktır. Bu doğrultuda oylama işlemlerine başlıyoruz.

Kurumun daha önce ibra edilen 2019 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Kurumun daha önce ibra edilen 2020 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Değerli üyeler, böylelikle oylama işlemi tamamlanmıştır.

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğünün daha önce ibra edilen, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzca kabul edilmemiştir.

Şimdi toplantımıza Ziraat Bankasıyla devam ediyoruz.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Başkanım, Ziraat Bankası 13.30 diye yazıyor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Evet, ara vereceğim.

Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ KURUMU GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MUHARREM KİRAZ – Biz teşekkür ediyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toplantımıza 12.45’e kadar ara veriyoruz.

Kapanma Saati: 12.16

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 12.49****BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)****BAŞKAN VEKİLİ: Nevzat ŞATIROĞLU (İstanbul)****SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)****KÂTİP: Yavuz SUBAŞI (Balıkesir)**

3.- Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Komisyonumuzun değerli üyeleri, görüşmelerimize Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ'yle devam ediyoruz.

Öncelikle, Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtımalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Değerli üyelerimiz, Ziraat Bankası AŞ'nin itiraz edilen, 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemleri, daha önce gerçekleştirmiş olduğumuz denetim çalışmalarında Komisyonumuzca genel görüşmeye sunulmuştu.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla, bu iki yıla ilişkin hesap ve işlemlerin tekrar genel görüşmeye sunulması talep edilmektedir.

Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyette olan itirazlarda özetle, 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan Bulgu 1'e göre, zamanında doğru bilgi vermeyen kamu görevlileri hakkında adli ve idari soruşturmaların yapılması için Sayıştay Başkanlığına, Hazine ve Maliye Bakanlığına suç duyurusunda bulunulmaması.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan Bulgu 2'ye göre, Bankanın sponsorluk, reklam, tanıtım ve yardım gibi faaliyetlerine ilişkin giderlerinin incelenmesi aşamasında gerekli bilgi ve belgelerin verilmemesi nedeniyle kamu görevlileri hakkında gerekli yasal işlemlerin başlatılması ve bulgunun Komisyonun gündeminde kalması.

2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nda yer alan Bulgu 15'e göre, 85048588 müşteri numaralı firmaya kullandırılan kredilerin geri dönüşünün sağlanamaması yer almaktadır.

Şimdi görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun Kemal Bey.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Genel Müdürüm, kurumumuzun değerli yöneticileri; hoş geldiniz. Değerli Komisyon üyeleri, hepinize de saygılar sunuyorum. Bu mübarek günde de verimli bir çalışmanın geçmesini diliyorum.

Tabii, biz, Ziraat Bankasının daha önceki alt komisyon ve üst komisyonlardaki çalışmalarımızda anlattığımız gibi, bulgular üzerindeki eleştirilerimizi ve görüşlerimizi aktararak dile getirmiştik. Tabii, alt komisyon ve üst komisyonundaki çalışmalarımızda bizim, öneriler karşısındaki görüşlerimiz bir şekilde

oylamalarla yok sayıldı. Bu olayı da biz, kamuoyuna ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına gerektiği gibi detaylı bir şekilde aktarabilmek için, bu olayı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kuruluna taşımak istedik. Tabii, biz, burada “Sayıştay raporlarında yer alan, açıkça yazılan konularda Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonu Başkanlığının cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunması gerektiği ve hususlara muhalefet şerhi konulması zaruri olmuştur.” düşüncemizle, raporda yer alan hususlarla ilgili tavsiye kararı alınmasının ötesinde, hesap verebilirlik bağlamında sorumlular hakkında işlem yapılması, konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu gündemine taşınarak genel görüşme yapılması ve kamuoyuyla paylaşılması gerektiği açısından itirazımızı bildirdik.

Tabii, bugün, KİT Komisyonunda bu itirazın Türkiye Büyük Millet Meclisi gündemine taşınıp taşınmayacağını oylaması yapılacak ama görebildiğimiz kadar da kurumumuzun olaylara karşı vermiş olduğu yanıtlarında biz, yeterli bilgiyi alamadığımızı görüyoruz. Şöyle ki: Örneğin, o kurumun bir şekilde yönetim kurulu ve üyelerinin almış olduğu ücretlerin, Sayıştay denetimlerinde bir şekilde verilmediği ve Sayıştay denetimini yapan müfettişlerin de bu şekilde görüşlerin verilmediği, raporların verilmediği veya bilginin verilmediği şekildeki durum itibarıyla olay bugüne geldi. Tabii, son verilen cevapta da şöyle denmiş: “2020 yılında bunun cevabı verildi.” 2020 yılında cevabı verildi ama bu cevabı biz tabii görmüyoruz, göremiyoruz. Sayıştay denetimlerinde bunu nasıl görebiliriz, gündeme getirirler mi, taşıyabilirler mi, onu da bilmiyoruz tabii.

Diğer tarafta, ikinci bir husus olarak da tabii bir kamu kurumu olarak, devletin bir kamu kuruluşu olarak, büyük bir bankası olarak reklam gelirlerinin olağanüstü kullanıldığı... Amaç ve gayesinin ne olduğunu bilmiyoruz. Bir firmanın, bir kurumun tanıtımı ve yaptıklarını anlatabilmesi açısından tabii ki reklam vermek de gerekir ama biz şöyle görebildik: Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasının 2019 ve öncesi dönemlerde büyük ölçekte reklamlar verdiğini, bu reklamların da tek yönlü siyaset yapan, siyasi görsel ve yazılı şeyde bulunan gazete ve dergilere verildiğini gördük. Bunun doğru olmadığını söyledik. Eğer bir reklam yapılacaksa, bu ülkede tiraj yapmış, yüksek tirajları bulunan görsel ve yazılı basına bu şekilde reklamların eşit ve orantılı verilmesi gerektiğini, bunun belli bir yapıda haber yapan kanallara destek amaçlı verildiğini... Şu andaki durum itibarıyla, bunun varsayımıyla, verdikleri reklam ve dergilerdeki şey bunu gösteriyor.

Diğer tarafta, tabii ki çok önemli bir durum, Türkiye’nin sekiz dokuz yıldır gündemini alıkoyan, 2014 yılından bu yana gelen, bir kurumun Ziraat Bankasından, Ziraat Bankasının da üzerine vazife olmadan yani konuyla hiçbir alakası olmadan bir medya kuruluşunun satın alınmasına finans sağlamasıydı. Bu finans sağlaması da tabii ki kamuoyunun günlerce gündemini teşkil etti. Biz de buna itirazlarımızı Komisyonunda belirttik. Tabii bu ülkenin çiftçisi, hayvan yetiştiricisi, üretim yapan tüm sanayi kuruluşları varken bir medya kuruluşuna bu denli bir desteğin sağlanması, üstelik bir de buna yatırım teşvik belgeli destek verilmesini olumlu bulmadık ve eleştirilerimizi ortaya koyduk çünkü bu eleştiri bizim eleştirimiz değildi, kamuoyunun eleştirisiydi. Bunu da gündemde tutmaya devam ediyoruz, devam da edeceğiz. Belki, bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurulunda görüşülmesine buradan oylamayla da izin verilme dahi bu unutulmayacaktır, insanların belleğinde bu devam edecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Görüşeceğiz Sayın Kemal Bey, buradan Genel Kurula gidecek yani mutlaka gidecek, biz oylasak da bunlar gidecek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Şimdi, cümlelerimi o şekilde tamamlayın da Sayın Başkanım... Tabii ki burada sizin itirazlarınız gitmemesi için ama yasal olarak gitme zorunluluğu var ama oylarınızla da siz kabul görmüyorsunuz tabii gitmemesi için, bu öyle bir durum.

Şimdi, burada benim alabildiğim bilgi şöyle: Kurumumuzun yönetimi, Sayın Genel Müdürümüz bu konuya cevaben bir yazı vermiş; tabii muallak, böyle derinliğinden uzak, somut olmayan bir cevap verilmiş. Ne denmiş? “Bu kurumdaki bu zamana kadar -işte, bugünkü tarih itibarıyla- 586 milyon 221 bin 750 TL tahsilat sağlanmış.” demişler.

Değerli arkadaşlar, bu kredinin Ziraat Bankasındaki ölçeği... 800 milyon dolar zaten şey var, bir medya kuruluşu olarak alınan bir para değeri var, diğer tarafta da 5 milyar liraya yakın, o günkü koşullarda da 1 milyar dolara yakın bir borç yükümlülüğü vardı bankadan. Yani, 1 milyar 800 milyon dolar civarında borcu olan bir firmanın -bugünkü parasal değeriyle de bu paranın kaç tane tekabül ettiğini tabii bilmek gerekiyor- şöyle ki 1 milyar 800 milyonx19 TL’den alırsak yani bugünkü parayla 34 milyar 200 milyonluk bir borç yükümlülüğünün olduğunu düşünürsek ve aranan dört yıl öncesi koşulu varken yani sıra taksitlerle, anaparasıyla, faiziyle -bu faiz de yok bu işin içerisinde- ödemesi dört yılı geçmesine rağmen daha hâlen az önceki anlattığım rakamdaki bir miktarın verilmesi, 586 milyon gibi paranın tahsilatı hakikaten yani uçuk bir durum değerli arkadaşlar. Ya, bu neyin nesi, neyin algısıdır, bunu anlamak istemiyorum. Şimdi, bunu nasıl düzeltebileceğiz? Tabii düzelteceğiz; nasıl düzelteceğiz? Tabii ki ne derler, bazen “İşi kılıfına uydurma.” vardır. Tabii ki bankacılıkta da bunun olmaması gerekir, bankadaki sistemde bunun olmaması gerekir ama siyaseten talimatlı verilen bu tür finansların bu şekilde de tahsilatı söz konusu olur, bunun da böyle olduğunu görüyoruz.

Değerli arkadaşlar, Sayıştay raporu özetle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonu Sayıştay raporuna eklenen ve raporlardan çıkarılan hususlar hakkında bilgi sahibi olması gerektiği şüphesizdir diyoruz biz bu konuda. Bu bilgilere sahip olmaksızın yaptığı denetimler 3346 sayılı Kanun’un Anayasa’ya uygunluğu tartışmalıdır. İlgili mevzuatta herhangi bir değişiklik olmamasına rağmen veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonu ile müzakere etmeksizin 2017 yılı itibarıyla Sayıştay denetiminin raporlarında şeklen ve içerik olarak yaptığı değişiklik raporların denetim yönünü zayıflatmıştır. Yani 2017’den sonraki Sayıştay denetimleri dahi bu konuda büyük bir sıkıntı yaşamıştır yani olayları net ortaya koyamamıştır, yazılı bilgi veya bilgileri doğru dürüst kurumlardan alamamıştır. Tabii ki bir de Sayıştay denetimlerinin 2017’den sonra ne hâle geldiğini, nasıl bir denetim yapıldığını da biliyoruz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin KİT Komisyonu üyelerinin alt komisyon toplantısında sordukları soruların cevaplandırılmasını istiyoruz. Üst komisyon toplantılarında sorulan sorulara cevap verilmeksizin yapılan ibra oylamaları ve genel görüşe arızalı denetim faaliyetlerinin hukuka geçirdiği tartışmaları getirmektedir. Bunu niye bu hale getiriyoruz? Ya, şeffaf olsak, bir kuruluşun dahi hesabını verebilir duruma gelebilsek, Sayıştay bunu denetleyebilse, biz bunun kesin sonuçlarını alabilsek, kamuoyuna da bir kurşuna kadar Ziraat Bankamız bu denli bir çalışma içerisinde, muhasebe kayıtları çok düzenli tutulmuştur ve alacakları da yerli yerindedir diyebilsek, böyle bir açıklamayı kamuoyuyla paylaşabilsek. Yani buradaki insanlarla beraber 84 milyon insanın özlemi bu, mutluluğu bu. Ben bundan sonra -bu zamana kadar bu olayların olduğunu görüyoruz- böyle olayların olmamasını temenni ediyor ve bu olayın Türkiye Büyük Millet Meclisine taşınarak 28’inci Dönemde mutlaka ele alınarak daha detaylı, bugünkü eleştirel durumumuzu ortaya koyan ve çoğunluğunu da elde ettiğimiz bir sayısal çoğunluktaki Türkiye Büyük Millet Meclisi grubunda bunun mutlaka detaylarıyla dile getirilip, araştırılacağını ve Türkiye gündemiyle, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyla bunun paylaşılacağını... Sayın Genel Müdürüm ve Yönetim Kurulundaki arkadaşlarımızın da yapmış oldukları bir çalışmaları var. Ben, burada, ilaveten şunu da belirtmek isterim: Sayın Genel Müdürüm, tabii, Ziraat Bankası şu anda olağanüstü krediler sağlıyor ama istiyoruz ki çiftçimize, tarım ve hayvan üreticisi tüm üretim sağlayan insanlarımıza büyük ölçekte destek verilmesi gerekiyor. Şimdi görüyoruz ki et fiyatlarının kilogramda 250’lere dayandığı... Ne olurdu biz yani bizim insanlarımıza çok büyük, yüzde 100’ler,

böyle destekler verseydik, sübvans e tseydik. Yani bırakın yüzde 20’leri, yüzde 50’leri, düşük faizli kredilerin verilmesini bırakalım; destekler verebilsek, ürettirebilseydik, katkılar sağlayabilseydik, az önceki belirtmiş olduğum firmalara vermeseydik, o firmalar bu paraları, o kullandığı paraları çiftçimiz ve hayvan üreticisi insanlarımız bunu kullanabilseydi bunlar bu denli olmayacaktı diye düşünüyorum.

Bir de şu var Sayın Genel Müdürüm: Siz son dönemlerde sanayici ve esnafa kredi kullanıd ırırken tabii ki komisyonların yüksekli ği, bu komisyonların yüksekli ğiyle beraber, kullan ırılmak istenen kredilerin de bir şekilde -işte, adam krediyi kullanacak- sizin akdinizde belli günlerde “Bankada tutacaksınız.” algısı var, bu da yapılyor; bunun da yapılmamasını diliyoruz. Çünkü zaten krediyi nereden kullanıyoruz biz? Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından kullanıyoruz. Merkez Bankası da bu krediyi düşük sağladığı sürece siz de bunu sağlamak zorundasınız veyahut komisyonlarla bunu daha artı hâle getirmek de doğru de ğil diye düşünüyorum. Bugün zaten ekonomi böyle çok kötü bir durumda, had safhaya gelmiş, insanlar çok büyük çelişkiler içerisinde. Borcunu borçla ödeyebilen de ğil, almış oldu ğu paraların faizlerini zor ödeyebilir durumda. Örne ğin, şimdi, Mart 31 geldi, devre sonu faizleri var, nasıl tahsil edilecek, ne yapılacak? İnsanlar bunlarla uğraşırken de ğişik şekilde komisyonların yükseltilmesi veyahut insanlardan daha farklı yönlerle, bir faiz yöntemiyle gelir elde edilmesinin doğru olmadığını söylemek istiyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toparlayalım Sayın Zeybek.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Önümüzdeki günlerde Ziraat Bankasının gerek emeklimize gerekse çalışan insanlarımıza -tabii ki biraz da ekonomik koşullar düşün ıldüğünde- daha esnek bir davranış içerisinde olmasını... Çünkü insanlar çok zor durumda yani geçim durumları çok zorlaştı. Az önce belirtti ğim gibi, 200 gramlık bir pide fiyatının 10 lira oldu ğu, di ğer tarafta, bir kilo et fiyatının ortalama 225-250 liralara ulaştığı bir dönemde bunların doğru olmadığını söylemek istiyorum. Katkılarınızın da bu tür firmalara de ğil, üreten, ürettikçe bu ülkeye gelir sağlayan, istihdam sağlayan firmalara verilmesini diliyor, çalışmanızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Zeybek.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de kurum yetkililerine hoş geldiniz diyorum.

Tabii, bugünkü buraya toplanma biçimimiz de ola ğan bir denetim şekli. Konu Genel Kurulda gör üşülecek ama tabii, burada Genel Kurulda gör üş ılmeye gerekçe oluşturan konular bir daha gündeme geliyor. Ben Ziraat Bankasının alt komisyonu başkanlığını yaptım. Biraz önce konuşan Samsun Milletvekilimiz Kemal Bey’le aynı komisyonda görev yaptık. Oradaki bir hususu yine burada bir itiraz konusu hâline getirdiler, o konuyla ilgili kısaca bir bilgi vermek istiyorum. E ğer di ğer konular -mümkün oldu ğu kadar bakıyoruz, müzakere edilecek- aynı bu tarzdaki konularsa hakikaten bu Komisyonun da zaman ekonomisi açısından, Meclisin de zaman ekonomisi açısından ciddi bir kayıp olacaktır diye düşünüyorum.

Bilgi verilmeme olayı... 2019 yılında Sayıştay grup denetçilerinin bir konuda detay bilgi istemesiyle başlıyor yani bu toplam bütünlük içerisinde, mali büyüklük içerisinde çok da önemli gör üşmeyecek bir kalem ve alanla alakalı. Yani önemsiz diye bir şey yok elbette ama muhasebede mutlaka bu rakamlar detayları verilmemiş de olsa belli bir derinlikte ya da belli bir seviyede gör üşülecektir. Şimdi, bu, bilgilerin alınamaması 2019 yılında rapora yansıyor ve daha sonraki dönemlerde de bu, gündeme getiriliyor. O günkü KİT alt komisyonunda Sayıştay yetkilileri ile kurum yetkilileri arasında şöyle bir

diyalogu sağladık: Bu konuyla ilgili bu bilgiler verilemiyor mu? Geçmişte sistem kaynaklı ya da hata kaynaklı ama Sayıştayın da ifade ettiği kötü niyetli olmayan fakat belli bir alan ve konuda, spesifik bir alanda alınamayan bir bilgidен bahsedildi. Bu bilginin alınamaması burada herhangi bir yolsuzluk ya da farklı bir şey anlamına da gelmiyor zaten çünkü bizim için doğru bilgi denetlenmiş bilgidir. Denetim ise bir süreçtir. Sayıştay, denetim gruplarıyla başlayan, sonuçta Türkiye Büyük Millet Meclisinde biten, tamamlanan bir denetim sürecinden bahsediyoruz ve bu bir bütündür. Yani alt komisyonu da üst komisyonu da önceki raporları da buradaki görüşmeler de hepsi sonuç itibarıyla o denetimin bir bütünlüğünü oluşturuyor. Ama bunları birbirinden ayırarak farklı farklı alanlarda olanın daha sonraki süreç içerisindeki tamamlanmış olan işlemleri yok saymak, kendi eksik olduğu alanlar boyutunda olayı tamamen bütüne şamil kılmak doğru bir yaklaşım değil. Bu denetim mantığı ve yaklaşımına da aykırı. Oradaki bilgilerin verilmemesi, burada da ifade edildiği gibi, o dönemdeki biraz muhasebe sistemi “Bilgi işlem ortamında mı alınacak yoksa ‘hard copy’ olarak mı kendilerine tevdi edilecek?” bu konu üzerinde oluşmuş. Ve biz alt komisyonda sorduk kurum yöneticisine, dedik ki: “Bu bilgileri vermemizde bir mahzur ya da bir sıkıntı var mı?” “Hayır, biz bu bilgileri verebiliriz; ne kadar, ne derinlikte, ne seviyede istiyorlarsa bunu sağlayabiliriz.” Tamam, bilgi oradan alınacaksa öyleyse bizim bu konuyu üst komisyona götürmemize gerek yok hem mali büyüklük olarak önemli bir rakam değil toplamda hem de zaten o bilgiler verilecek. Peki, süreç nasıl işleyecek? Bu bilgi, detay olarak Sayıştaya verildiğinde, Sayıştay denetçileri bu bilgiye bakacaklar, eğer gündeme getirecekleri bir şey varsa bir sonraki raporda bunu oraya alarak getirecekler; bir şey yoksa da buna “Tamam.” deyip geçecekler. Yani bu denetimin temel tekniği, esasıyla alakalı bir durum.

Biz üst komisyona geldiğimizde, üst komisyonda kurum yetkililerine ya da Sayıştay yetkililerine “Bu bilgi geldi mi?” diye sorulmadan, bu bilgi üzerinden yolsuzluklara varan yani burada hakikâten bürokrati çalışanları hatta sonuçta Sayıştay denetçilerini suçlayan ağır suçlamalara varabilecek bazı ithamlarda bulunuldu. Bunlar doğru değil, bunlar gerçekten doğru değil. Dolayısıyla, “Bu bilgi bizlere gelmedi.” gelmeyecek bizlere, böyle bir şey yok. Yani orada yapılan birtakım harcamaların listesini kurumdaki daha önce detay almadığı için Sayıştay istiyor; gönderecek, bakacak. Bize gelmeyen bir sürü şey var. Sayıştay grup yetkilileri, denetçileri kurumlarda, KİT’lerde otururlar, orada odaları var, yerleri var, günlük olarak denetimin içindedirler, âdeta bir “observer”, bir gözlemci şeklinde çalışmalarını yürütürler ve her şeyden haberi olur yani sadece gelen yazılı raporlardan değil. Yani bunun dışında da kurumdaki her şeyden bilgileri olur ve bunları da takip ederler, araştırırlar, aslına astarına bakarlar. Öyle sıradan bir denetim değildir Sayıştayın yaptığı denetim. Ama bugün bir kuruma gittiğinizde, bir kamu iktisadi teşebbüsüne gittiğinizde oranın bir yıllık faaliyetlerini temsil eden evraklara baktığımızda odalar dolusudur, arşivler dolusudur. Bilgi işlem dijital ortamlarda ciddi bir şekilde alanlar kapsar yani bir insanın oturup bakamayacağı. Şimdi, şöyle zannediyor arkadaşlar: Bu denetim sürecinde her şeyin bir şekilde buraya da gelebileceğini, gelmesi gerektiğini düşünüyorlar; yok böyle bir şey, bu bir süreçtir.

Yine, Sayıştayın denetim raporlarıyla ilgili şekli değişikliği sürekli gündeme getiriliyor, bunun kaçırıldığı söyleniyor. Ben öncelikle şunu söyleyeyim: Burada -bilmiyorum tarihini Sayın Başkanım, hatırlar mısınız, önceki dönemle karıştırıyor da olabilirim- bu değişiklik ilk yapıldığında Sayıştaydan bir grup, çok değerli, bu konularda uzmanlaşmış olan denetçiler, başdenetçiler buraya geldiler, bizim KİT Komisyonuna, bu rapor değişikliğiyle ilgili bilgi verdiler; “Bu rapor değişikliği yasaldır, bu rapor değişikliği 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 35’inci maddesinde belirtilen uluslararası denetim standartlarına uygun raporlama amil hükmüne dayanılarak yapılan bir değişikliktir, keyfi bir değişiklik değildir.” Tekrar ediyorum, “Uluslararası denetim standartlarına uygun hâle getirilen bir raporlama biçimi ve formatıdır.”

Onun dışında, daha önceki dönemlerdeki o klasik denetim yapısı ve o raporlarda bu konularla ilgili bilgi vermeye devam ediliyor yani burada raporların, hatta gelen raporların incelendiği, küçüldüğü söyleniyor. Burada bulgularla ilgili, önerilerle ilgili hiçbir sınırlama yok; bulgu ve öneriler azaldıkça e denetim raporları da hacim olarak küçülür, bulgu ve öneriler arttıkça e bunlar da artar, dolayısıyla bir kurumda bulgu ve öneri sayısı azalıyorsa e denetim raporunun da ince olması doğaldır. Dolayısıyla, Sayıştayın bu konuda üstünkörü denetim yaptığı anlamına gelmez yani bu, bu kadar basit. Dolayısıyla, değerli arkadaşlar “Bilgi verilmedi.” denilen hususta, üst komisyonda kurum yetkilisi bu bilgiyi verdiğini, Sayıştay yetkilisi aldığını, dolayısıyla bakıldığını, herhangi bir sorun olmadığını, normal prosedürle alakalı bir şey olduğunu burada söylemesine rağmen, raporlarda bunlar geçmesine rağmen, bugün burada gerçekten bir şey varmış gibi “Bilgi verilmiyor.” diye yani tek bir konuda bir aksaklık, eksiklik ya da şu ya da bu sebepten dolayı denetim sürecinin bir aşamasında verilmemiş olan bir bilginin daha sonraki aşamalarda tamamlanmış olması ve burada da bunu hem denetleyen hem de denetlenen kurum yetkililerinin “Bu tamam, herhangi bir sorun da yok.” demesine rağmen, bunun burada bu kurumla ilgili -denetim, aklanma- ibra görmüş olan sonucun Genel Kurula götürülmesinde önemli bir gerekçe olarak sunulması kabul edilebilir bir durum değildir yani zorlama bir durumdur. Diğerleri de -bilmiyorum, birçok kurumla ilgili bakabildiğim bakamadığım, vâkıf olduğum olamadığım hususlar var- bunlar gibiyse hakikaten doğru bir yaklaşım değil, denetim adına da KİT Komisyonu adına da bunun doğru olmadığını ben ifade etmek istiyorum.

Çalışmaların başarılı bir şekilde devam etmesi dilekelerimle tekrar hepinize çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz.

Ben uzun konuşmayacağım, Kemal Zeybek arkadaşım bu konuda gerekli söylemlerde bulundu ancak ben bir konuda tekrar dikkatinizi çekmek istiyorum ve o konuda bize bilgi verirsенiz memnun olacağımı ifade ediyorum.

Bu 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu’nda Bulgu 2’de bankanın sponsorluk, reklam, tanıtım, yardım gibi faaliyetlerinde bu giderlerin incelenmesi aşamasında Sayıştayın gerekli bilgilere ulaşamadığı belirtilmişti, siz de bunun üzerine bir yanıt vermişsiniz. Demişsiniz ki: “Müşterilerimize tanıtmak amacıyla gerçekleştirdiğimiz sponsorluk, reklam, tanıtım, yardım gibi harcamaların muhasebesi ve giderleştirilmesi bankacılık yazılımımız üzerinden yapılmaktadır.” Yazılım nasıl yapıyor o harcamaları bilmiyorum ama onu da açıklarsanız memnun olurum. Burada hedef nedir? Bankanın ürün ve hizmetlerini en iyi şekilde tanıtması yani bankanın marka değerini koruyan ve marka değerini artıran bir tanıtım işlemi yapması lazım. Sonradan 2020 yılında Sayıştay Denetim Raporu’nun “1.3.4. Giderler” başlığı altında yer aldığını söylemişsiniz. Biz 2017 ve 2018’le ilgili verdiğimiz muhalefet şerhinde bunun eksikliğini belirtmiştik ama bir şey var. Tabii, marka değerini artırmak için en geniş kitleye ulaşmanız lazım, en geniş kitleye ulaşp oradan mudi kazanmanız lazım yani yatırımcı kazanmanız lazım, kredi verecek insan kazanmanız lazım, falan falan ama bununla ilgili, ben, mesela Ziraat Bankasının, diğer kamu bankaları gibi, işte Halkbank gibi, işte diğer Vakıfbank gibi, televizyon kanallarında reklamlarını hep aynı kanallarda görüyorum. Örneğin, ben FOX TV’de, KRT’de, Halk TV’de, Tele1’de, Sözcü TV’de, Flash Haber TV’de, Habertürk’te, TGRT’de, TV5’te pek rastlayamadım. Belki benim eksikliğimdir, belki siz vermişsinizdir de biz görmemişizdir o reklamları ama ben sizden özellikle rica ediyorum, bu tanıtımı yaparken hangi mecraları nasıl kullandınız ve ne kadar liralara ödediniz onlara, onu bize açık, şeffaf olarak belirtirseniz çok memnun olurum. Yani bu da herhâlde bankacılık sırrı değil. “Bankacılık sırrı.” dersенiz herhâlde buna kargalarla beraber biz

de güleriz, yanlış olur; bu, bankacılık sırrı değildir. Bazı kurum ve kuruluşların bankalar tarafından korunması, bazı kurum ve kuruluşların da rating sahibi olmalarına rağmen, izlenir olmalarına rağmen cezalandırılması anlamına gelir. Hakkaniyet temelinde bakıldığında banka mudilerine eşit ve adil ulaşmak zorundadır. Bu kanalları izleyen mudiler Ziraat Bankasının reklamlarını izlememektedir, bu noktada dikkatinizi çekerim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Evet, başka da söz alan arkadaşımız yok.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

ZİRAAT BANKASI AŞ GENEL MÜDÜRÜ ALPASLAN ÇAKAR – Yok Sayın Başkanım.

Çok teşekkür ediyorum.

Kalanlara da yazılı olarak cevap vereceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki, teşekkür ediyorum.

Böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi itirazlar genel görüşmeye sunulacaktır. Belirttiğim üzere, her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı genel görüşmeye sunacağım.

Kurumun daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum: Genel görüşmeye sunulmuştur.

Kurumun daha önce genel görüşmeye sunulan 2020 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum: Genel görüşmeye sunulmuştur.

Değerli üyeler, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzda genel görüşmeye sunulmuştur.

4.- Türkiye Halk Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toplantımıza Türkiye Halk Bankası AŞ'yle devam ediyoruz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri; şimdi Türkiye Halk Bankası AŞ'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Öncelikle, Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, hoşgeldiniz.

Değerli üyelerimiz, Türkiye Halk Bankası AŞ'nin itiraz edilen 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı işlemleri daha önce gerçekleştirmiş olduğumuz denetim çalışmalarında Komisyonumuzca genel görüşmeye sunulmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlarla bu iki yıla ilişkin hesap ve işlemlerin tekrar genel görüşmeye sunulması talep edilmektedir. Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazlarda, özetle, bankanın kredileri amacı dışında kullandırması, büyük

riskli kredilerin mevzuat gereği periyodik olarak denetlenmemesi, Yönetim Kurulu için performans değerlendirme sürecinin oluşturulmaması, banka reklamlarının belirli gazete ve televizyonlara verilmesi, alt ve üst komisyon toplantılarında sorulan sorulara bankacılık sırrı gerekçe gösterilerek cevap verilmemesi yer almaktadır.

Şimdi, görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak, söz isteyen üyelere söz vereceğim.

Buyurun Sayın Sertel.

ATİLA SERTEL (İzmir) – Hoş geldiniz Sayın Genel Müdür, Yönetim Kurulu üyeleri.

Ben Türkiye Halk Bankasının öncelikle bir mudisiyim yani milletvekili maaşımı, emekli maaşımı Halk Bankasından alıyorum. Halk Bankasından da kredi kullanıyorum ama şu anda kredilerim bitti, şu anda bağımsızım yani o anlamda, yeni kredi almaya da niyetim yok çünkü kredilerde oranlar eskiye göre daha yüksek olduğu için. Halk Bankasından zamanında düşük faizli kredi kullanmışım konut alırken. Şu anda düşük biraz ama almıyorum, kullanmıyorum.

Türkiye Halk Bankasının daha iyiye ve daha güzele gitmesini temenni ediyorum yani bizim isteğimiz o doğrultuda; diğer bankalarımız gibi, Ziraat Bankasının da Vakıfbankın da yani kamuya ilişkin olan bankaların ne kadar güçlü olursa esnafa kredide o kadar güçlü olacağını, özellikle Ziraat Bankasının çiftçinin dostu olması gerektiğini, Halk Bankasının esnafın dostu olması gerektiğini hep vurgulayageldik.

Şu anda tabii, 200 krediye baktık biz, bu kredileri kullanan firmaların mevzuat gereği periyodik olarak denetlenmesi gerekirken bu denetlemelerin ihmal edildiği vurgulandı. Bu raporda yer alması gereken 2020 yılı için bankanın en büyük 200 nakdi kredi müşterisinden toplam alacağının nakdi krediler portföyü içinde payının yüzde 27,98 olduğunu söylediler.

Bunun üzerine 200 gayri nakdi kredi müşterisinden olan alacağın gayri nakdi krediler içindeki payının yüzde 50,35 gibi yani yarıyı geçen bir rakam olduğunu vurguladılar. O nedenle yüksek kredilerin olası bir temerrüt hâlinde ağır finansal kayıplar yaratacağından hareketle bu kredilerin iç denetim süreçlerinin ihmal edilmesi, periyodik denetimlerinin yapılmaması da -yukarıda değindiğimiz gibi- bizde Hükûmete yakın bazı büyük müşterilerin kayırdığı görüşünü oluşturdu. Aslında Halk Bankasının daha çok küçük esnafa ve zorda olana, darda olana elini uzatması gerekirken bu noktada yüzde 50,35 kredi kullandırması noktasında eleştiride bulunduk. Siz verdiniz yanıtını “200 firmanın gerekirse tutara bakılmaksızın krediler İç Kontrol Daire Başkanlığı Teftiş Kurulu tarafından düzenli olarak kontrol ediliyor, ilave denetim olarak yapıyoruz.” dediniz, herhâlde oradan bir açık verilmeyeceği noktasında bankanın yönetimi emin.

İkincisi, “Sayıştay 2020 yılı itibarıyla banka Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcıları, Hukuk Başkanları, Daire Başkanları olmak üzere üst yönetim kademelerinin performanslarına yönelik temel göstergeler talep etmekle beraber, bankanın en üst yönetim organı olan Yönetim Kurulu için bir performans değerlendirmesi sürecinin oluşturulmadığı ve işletilmediği anlaşılmaktadır.” denildi. Bu 9 kişinin içerisinde bankanın Yönetim Kurulunda bulunan isimlerin bankacılık deneyimleri olmaması noktasında getirilen eleştiriler oldu. Bu noktada, mesela bizim RTÜK Başkanı Ebubekir Şahin’in onca işinin arasında bu Kurulda ne işinin olduğunu da ben şahsen sormuştum. Yani, bankanın üst yapı kurulu oluşturulurken bir siyasi partiye yakınlık olarak bakılmadan liyakate bakılması gerektiği noktasındaki eleştirimizi sürdürüyoruz.

Ama benim asıl üzerinde durduğum nokta -biraz önce Ziraat Bankası Genel Müdürüne de sordum- şimdi bir kamu bankası ve bu kamu bankası reklamlar veriyor, ilanlar veriyor, bu ilanlara baktığınız zaman “Toplam harcama bakiyesi üç aylık dönemler itibarıyla bağımsız denetim raporlarında açıklanıyor.” deniliyor fakat ben büyük meblağlı kredilerde iktidar tarafından kayılan şirketleri kayıran Halk Bankasının gazete ve televizyonları da ilan ve reklam verirken kayırdığını görüyorum. Bunu çok açık ve net görüyorum çünkü ben gazeteciyim ve izlediğim televizyonlarda Halk Bankasının reklamına rastlayamıyorum. Televizyon olarak baktığımızda, işte, FOX TV, KRT, Halk TV, Tele1, Sözcü TV, Flash Haber TV, Habertürk, TGRT, TV5 gibi televizyonlarda Halk Bankasının reklamını görmüyorum; Cumhuriyet’te zaten olmaz, Sözcü’de olmaz, BirGün’de olmaz, Evrensel’de olmaz, Karar’da olmaz, Yeniçağ’da olmaz yani siz muhalefet olarak gördüğünüz televizyonlara ve gazetelere tirajları ne kadar yüksek olursa olsun reklam vermiyorsanız, izlenme oranı ne kadar yüksek olursa olsun, ratingi ne kadar yüksek olursa olsun reklam vermiyorsanız ama şimdi Halk Bankası halka mal olması gereken bir banka. “Sosyal demokrat veya sol düşüncede olan insanların izlediği kanallara, okuduğu gazetelere ben reklam vermiyorum.” dersiniz benim gibi sosyal demokrat bir insan mudi olma noktasında değerlendirmeye tabi tutmak durumunda kalıyor şimdi. Şimdi, milletvekilliği sırasından Halk Bankasından yararlandığımı söyledim başta ama şimdi ben bir vatandaş olarak düşünüyorum, ben niye bu bankanın müşterisiyim diyorum çünkü bu banka benim düşüncelerime saygı duymuyor, banka benim düşüncelerime saygı duyan yayınlara da saygı duymuyor, televizyonlara da saygı duymuyor, gazetelere de saygı duymuyor. Dolayısıyla taraf olmuş banka. E, banka taraf olunca benim de bu bankanın içinde ne işim var diyesim geliyor. Ya, sonuçta ben de değerlendirmeye tabi tutuyorum. Eğer bu tutum devam ederse herhâlde Halk Bankasından hesabımı, maaşımı çekip başka bir bankaya taşınacağım gibi geliyor. İnşallah, bizim iktidarımızda ratinglere bakılarak ilanlar, reklamlar verilir, kayırmacılık açısından verilmez diye düşünüyorum. Ayrıca, bu, bankacılık sırrı değil Sayın Genel Müdür yani kime ne kadar reklam verdiğiniz, kime ne kadar ilan verdiğiniz sır olamaz çünkü biz görüyoruz yani orada o televizyonların kayırdığını. Ne kadar miktar verildiğini, onu da öğrenmek istiyoruz.

Benim sizden dileğim ve ricam şudur: Halk Bankasını gerçekten halkın bankası yapmak ve bizim gibi sol düşüncede olan, sosyal demokrat düşüncede olan insanları banka müşterisi olmaktan kaçırmamanız lazım; çok açık söylüyorum. Bu konuda da görüşlerimi çok açık ve net yüzünüze karşı söyledim. İnşallah, dediklerimin sonuçlarını ileriki günlerde, birkaç ay içerisinde, iki ay içerisinde sizden görürüm, görmezsem de üzülürüm, iki ay daha beklerim, Halk Bankası emin ellere geçer ve tarafsız bir bankacılık yapar, kayırcı bir bankacılık yapmaktan çıkar, belki o zaman tekrar Halk Bankası müşterisi olarak devam ederim.

Teşekkür ederim.

TAMER DAĞLI (Adana) – Gayet emin ellerde; Atıla ağabey, gayet emin ellerde.

ATILA SERTEL (İzmir) – Söylediğim açıdan emin ellerde değil.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Sertel.

Evet, başkaca söz almak isteyen varsa... Yok.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Buyurun.

TÜRKİYE HALK BANKASI A Ş GENEL MÜDÜRÜ OSMAN ARSLAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Yazı olarak gönderdik, ilave edecek bir husus bulunmamaktadır.

Saygılarımla.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Peki.

Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi itirazlar genel görüşmeye sunulacaktır. Belirttiğim üzere, her yıla ilişkin itirazı ayrı ayrı genel görüşmeye sunacağım.

Kurumun, daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum.

Genel görüşmeye sunulmuştur.

Kurumun, daha önce genel görüşmeye sunulan 2020 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum.

Genel görüşmeye sunulmuştur.

Değerli üyeler, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Türkiye Halk Bankası AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019-2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzda genel görüşmeye sunulmuştur.

Sayın Genel Müdürüm, çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

TÜRKİYE HALK BANKASI AŞ GENEL MÜDÜRÜ OSMAN ARSLAN – Teşekkür ederim.

Komisyonla çalışmalarında başarılar diliyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sağ ol.

5.- Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 ve 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlara ilişkin görüşmeler

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Toplantımıza Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'yle devam ediyoruz.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin görüşmelerine başlıyoruz.

Öncelikle Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan temsilcilerin kendilerini Komisyonumuza tanıtımalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Sayın Genel Müdürüm, tekrar hoş geldiniz.

Değerli üyelerimiz, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin itiraz edilen 2019 ile 2020 yıllarını kapsayan 2 hesap yılı ve işlemleri daha önce gerçekleştirmiş olduğumuz denetim çalışmalarında Komisyonumuzca genel görüşmeye sunulmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi Grubunca yapılan itirazlar ile bu 2 yıla ilişkin hesap ve işlemlerin tekrar genel görüşmeye sunulması talep edilmektedir.

Yıl bazında yapılan ve benzer mahiyetlerde olan itirazda özetle; Kurumun birikmiş zararı ve finansman sorunu, fabrikaların özelleştirilmesine son verilmesi, üretimin ülkenin şeker ihtiyacını karşılayamaması, yeni şeker fabrikalarının açılmaması nedeniyle taşımadan kaynaklı olarak pancar zayıtatının olması, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin Türkiye genelinde şeker pazarlanması, dağıtım işini verdiği TÜRKŞEKER TARIM AŞ'deki kamu payı yüzde 49 düzeyinde tutularak TÜRKŞEKER TARIM AŞ'nin Sayıştay ve Türkiye Büyük Millet Meclisi KİT Komisyonu denetiminden çıkarılması, Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin elindeki kamu şekerini zarar ederek düşük fiyattan kendi iştiraki olan TÜRKŞEKER TARIM AŞ'ye vermesi yer almaktadır.

Şimdi, görüşmelerin sadece bu itiraz edilen hususlarla ve on dakikayla sınırlı olduğunu tekrar hatırlatarak söz isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun Mustafa Bey.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Sayın Genel Müdür, değerli misafirler; hepiniz hoş geldiniz.

Kuruma ait olan şeker fabrikalarından 10 adedi özelleştirme kapsamında satılmıştır. Kurum, bu satışlar konusunda şahsi gelecek korkusu yüzünden sessiz kalmış, Komisyon ise satışı gündemine dahi taşımamıştır. Avrupa'nın 4'üncü, dünyanın 5'inci büyük şeker pancarı üreticisi olan ülkemize ait şeker fabrikalarının satışı tarıma vurulan en büyük darbelerden biri olarak tarihteki notunu almıştır. Stratejik bir ürün olan, sadece şeker değil melas, alkol, hayvan yemi ve enerji dahi üretilen bir ürünün özel kişilere teslimi, devlet kontrolünden çıkarılması ülkemizin yaşayabileceği buhranlı günlerde büyük sıkıntılara sebep olacaktır ki neticesinde, Covid pandemisi ve Ukrayna-Rusya savaşıyla ekonomik buhran gibi yaşadığımız bugünlerde bunu çok net şekilde gördük.

Şeker pancarındaki bozulmaların silolama şartları, iklim ve pancarın özelliğine göre, kampanya süresinin yüz on günün aştığı dönemlerde iyice kendisini gösterdiği görülmektedir. Bozulmaya sebep olan enfeksiyonların giderilmesi için ise formalin kullanılmaktadır. Formalin kullanımının en uygun miktarı 100 ton pancara 20 kilogram olarak tespit edilmesine rağmen uygulamada bu miktarların çok üzerine çıkıldığı görülmektedir. Zehirli bir kimyasal olan formalinin aşırı kullanılmasının insan sağlığına verdiği zarar aşikârdır. Kurumca bu durumun sıkıca kontrolü ve dünyada kullanılan farklı biyositlerden insan sağlığına en az zararlı olanların da denenmesi gerekmektedir ama kurum bu konuda eksik kalmıştır.

Hükümetlerce uygulanan yanlış tarım politikaları ve pancara verilen düşük fiyat nedeniyle ülkemizde pancar üretimi azalmakta, çiftçi âdeta pancardan kaçmaktadır. Sırf bu nedenle de birçok şeker fabrikası atıl vaziyette kalmıştır. Şeker pancarının tekrar stratejik ürün olarak kabul edilmesi, üretimin teşvik edilmesi, desteklemenin artırılarak doğru biçimde yapılması ve pancar alım fiyatlarının şekere gelen zam dikkate alındığında aynı oranda yükseltilmesi gerektiği hâlde bu da yapılmamıştır. Bu yapılmayınca ne olmuştur? Avrupa'nın 4'üncü, dünyanın 5'inci büyük şeker pancarı üreticisi olmamıza rağmen 2022 yılında maalesef, ülkemiz şeker ithal etmek zorunda kalmıştır. Geçmiş yıllarda pancarın tohumunu kendimiz yetiştirip kendi üreticimiz ve kendi kurumlarımız para kazanırken sebebi açıklanamayan bir sebeple üretim bırakılmış ve ithalata geçilmiştir. Son yıllarda bazı bölgelerde tekrar tohumu üretmeye başlasak da tohum üretimi hâlen çok yetersiz seviyededir. Yerli tohum üretiminin teşvik edilmesi ve çiftçinin buna yönlendirilmesi gerekirken Amasya gibi en önemli elit üreticisi olan il dahi elit üretmekten vazgeçmiştir. Kurum bünyesindeki fabrikaların modernizasyonunun yapılması gerektiği hâlde bu kaplumbağa hızıyla ilerlemektedir, günümüz teknolojisine acilen uyarlanması gerekmektedir. Bu geliştirmelerin yapılmasının ardından fabrikaların satılmaması -Turhal Şeker Fabrikasında görüldüğü gibi- tam tersine kurumca işletilmesi ve kapasitesinin artırılarak bu ülkeye daha büyük katma değer sunmasının sağlanması gerekmektedir.

Yüksek yoğunluklu tatlandırıcı ithalatının azaltılması yeterli olmayıp bundan tamamen vazgeçilmelidir. Yine, mülkiyeti kuruma ait olan Kütahya Şeker Fabrikasındaki arsa ile ilgili yeterli hassasiyetin gösterilmediği görülmektedir. Alan olarak da bedel olarak da çok yüksek olan bu arsa eğer bu şekilde ilgilenilmeye devam edilirse maalesef kurumun elinden gidecektir.

Türkiye Şeker Fabrikalarının özelleştirme kapsamından derhâl çıkartılması gerekmektedir. Yine, bir cumhuriyet kurumu olan ve kapatılan Şeker Kurumunun da bir an önce açılması şarttır. Şeker Kurumu tekrar açılmadığı sürece pancarın stratejik ürün olarak korunması da mümkün olmayacaktır. Pancarın bozulmasının önlenmesi için kampanya dönemlerinin ne yapılıp ne edilip yüz günün altına

mutlaka düşürülmesi ve üreticinin pancarını erken söküüp bir an önce tesliminin sağlanması için erken sökümlüğün priminin çiftçinin de kabul edip uygulayacağı bir orana mutlaka çıkartılması gerekmektedir diyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Tuncer.

Buyurun Sayın Yaşar.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Teşekkür ederim Başkanım.

Kurumun değerli yöneticileri, öncelikle hoş geldiniz.

Ben de Komisyon toplantılarında sık sık dile getirdiğimiz Çarşamba Şeker Fabrikasıyla ilgili son durum nedir? Geçtiğimiz yıllarda üretime başlayacak diye çok heyecanlanmıştık doğrusu ama son dönemde akıbetiyle ilgili net bir bilgi yok. Çarşamba Şeker Fabrikasının son durumu nedir? Bu konuyla ilgili bilgi vererseniz memnun oluruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Tatil köyü yapacaklar orayı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Yaşar.

Sayın Zeybek, buyurun.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdür, değerli yönetim kurulu üyesi arkadaşlar; hoş geldiniz.

Şimdi, tabii, Mustafa Tuncer arkadaşımız olayı detaylı anlatmaya çalıştı ama burada şu bir gerçek: Geçen yıl, 2022 yılında Türkiye bir şeker açığı olmakla beraber dışarıdan şeker ithal etmek zorunda kaldı, bu şeker ithalatıyla beraber şekerin TÜRKŞEKER'in değil de TURKŞEKER üzerinden pazarlandığı ortaya çıktı, bunu daha öncesi biz alt komisyon ve üst komisyon çalışmalarında anlatmıştık. Tabii, 2022 yılı Sayıştay denetimlerine veya sizin bilginizde verildiği gibi 2022 yılında TÜRKŞEKER'in 2,1 milyar yani 2 milyar 100 milyon TL kâr ettiği gerçeği ortada. Tabii, şöyle de olması gerekiyor yani TÜRKŞEKER şekerini kendi ağıyla pazarlamadı, TURKŞEKER'e devretti, TURKŞEKER de yani geçen yılki şekerin yüzde 300'lerde bir fiyat artışının olmasına neden olmuştur yani geçen sene 6 TL'den şekerin 24-28 TL'ye kadar çıkması doğru muydu? Madem şeker bu fiyatlara çıktı, demek ki siz kâr amaçlı piyasaya ürün sürdünüz. Tabii, bu konuda, bu ürünü sürerken Tarım Kredi Kooperatifleri de devreye girdi, onlar aracılığıyla bir miktar şeker sattırınız ama esas kaynak, şekerin satıldığı yer TURKŞEKER'di. Ben buradan şunu öğrenmek istiyorum: Şimdi, tüm sorulara cevaben bir yanıt vermişsiniz: “29 Nisan 2021 tarih ve 3924 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'na istinaden söz konusu söz konusu şirketle olan iştirak ilişkimiz sona ermiştir. Ayrıca, şirketimiz perakende sektöründen tamamen çekilerek sadece toptan satışa yönelmiştir” diyorsunuz ama biz ne hikmetse, bu 3924 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'nı bulamıyoruz. Sayın Başkanım, biz bulamıyoruz. Biz bu şekerle ilgili, şirketin devredilmesiyle ilgili 3924 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı'nı bulamıyoruz. Bu kararnamenin içeriğinde ne vardır onu bize tevdi ederseniz çok memnun olurum.

Bir de ilaveten şunu da söyleyeyim: Bu şirketten, TURKŞEKER'den ne zaman ayrılınımsınız? Onu da bilmemiz gerekiyor. Onun da cevabını alırsak çok memnun olurum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ederim Sayın Zeybek.

Sayın Genel Müdürüm, itiraz edilen hususlarla ilgili yazılı olarak göndermiş olduğunuz cevaplara ilave etmek istediğiniz bir husus var mı?

Buyurun.

TÜRKİYE ŞEKER FABRİKALARI AŞ GENEL MÜDÜRÜ MUHİDDİN ŞAHİN – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Bildiğiniz gibi, ben, geçen sene tam haziran ayında burada göreve başladım. Haziran ayından itibaren bu tarafa olan değişiklikleri burada arz etmek isterim.

Şirketimiz bu sene içerisinde 5 milyar sermaye transferi aldı, borca batık olan durumdan kurtardı. Şirketimiz şu anda normal bir KİT statüsüne döndü. 2,2 milyar dönem kârı, net kâr da 1,1 milyar; şirket bu dönemi de kârla kapatmış oldu. Doğal olarak bütün rasyoları toparlanmaya başladı.

Dediğiniz gibi, geçen sene haziran ayında 27-28 liraya kadar ulaşan şeker fiyatları bugün itibarıyla 18,5-19 bandında gidiyor toptanda, o da dengelenmiş oldu. Birçok şeyin fiyatının yükselmesine rağmen çok şükür şeker fiyatları yüzde 25 kadar aşağı düştü. Şeker, biliyorsunuz, bir ton girdinin de hammaddesi, hem ekmeğin hem birçok gıdanın da hammaddesi. Bu anlamda Türkiye Şeker Fabrikaları enflasyona ciddi katkı sağladı.

Söylediğiniz gibi, 2021 yılında... Bazı Cumhurbaşkanı kararları Resmî Gazete’de yayınlanmıyor, onlar alttan geliyor. Varlık Fonuna devredildi, artık bizim bir iştirakimiz yok. Türkiye Şeker Fabrikaları eylül ayı itibarıyla da tamamen perakendeden çekildi. Şu an sadece toptan şeker satışı yapıyoruz ve piyasayı böylelikle düzenliyoruz. Onun dışında şirketin mali durumu iyi. Başka da bir şey yok.

Çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ – Teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Değerli üyelerimiz, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi, itirazlar genel görüşmeye sunulacaktır. Belirttiğim üzere her yıla ilişkin itirazları ayrı ayrı genel görüşmeye sunacağım.

Kurumun daha önce genel görüşmeye sunulan 2019 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum.

Genel görüşmeye sunulmuştur.

Kurumun daha önce genel görüşmeye sunulan 2020 yılı hesap ve işlemlerine yapılan itirazı genel görüşmeye sunuyorum.

Genel görüşmeye sunulmuştur.

Değerli üyeler, böylelikle görüşmeler tamamlanmıştır.

Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ’nin daha önce genel görüşmeye sunulan 2019-2020 yıllarını kapsayan iki hesap yılı ve işlemlerine yapılan itirazlar Komisyonumuzda genel görüşmeye sunulmuştur.

Böylece bugünkü gündemimiz tamamlanmıştır.

Sayın Genel Müdürüm çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Yarın saat 11.00’de toplanmak üzere toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.59